

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- **Ondertekening
intentieverklaring
Stichtingen Behoud
Kerkelijke Gebouwen
van Friesland en
Groningen-Drenthe**
- **Richtlijnen begroting en
collecterooster 2016 voor
plaatselijke gemeenten**
- **Vernieuwingen voor
de komende actie
Kerkbalans**
- **Grote monumenten en
het BRIM**

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING

De leden van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer kunnen zich via een collectieve verzekering indekken tegen eventuele schade. “Bij schade denkt men al snel aan fysieke schade aan gebouwen en spullen, maar de risico’s van een kerkgenootschap reiken veel verder dan dat”. Aan het woord is Jolanda Elsing, Aansprakelijkheidsschadespecialist bij Marsh Nederland.

“Aansprakelijkheid, of beter gezegd, wettelijke aansprakelijkheid is een ontastbaar begrip. Maar het risico gaat op zich over heel tastbare zaken.” Een aansprakelijkheidsverzekering zorgt ervoor dat de kerkelijke rechtspersoon gedekt is als zij aansprakelijk wordt gesteld voor materiële en personenschade die aan anderen is toegebracht.

“Het bijzondere aan deze polis is dat we heel goed gekeken hebben naar de bijzondere organisatiestructuur van veel leden van de VKB.” Een aantal instellingen zijn standaard meeverzekerd. Dit geldt voor bijvoorbeeld kerkkoren, activiteitenraden en de kinderoppas, maar bijvoorbeeld ook voor stichtingen opgericht voor het beheer van een begraafplaats. “Veel gemeenten hebben ontzettend veel activiteiten gedurende het jaar. Het zou ondoenlijk zijn om die allemaal apart te verzekeren dus we hebben de polis zo breed mogelijk opgezet en is er een verwijzing gemaakt naar de Kerkorde ordinantie 11.”

Niet alleen het organiseren van kerkdiensten is verzekerd, maar bijvoorbeeld ook het organiseren van geldinzameling voor goede doelen, verenigingswerk en het in eigendom hebben en beheren van kerkgebouwen en andere onroerende zaken.

Daarnaast zijn bijvoorbeeld ook vrijwilligers meeverzekerd die door de gemeente zijn aangesteld voor bepaalde activiteiten. Niet alleen voor de schade die zij veroorzaken, maar ook voor schade die hen zelf treft.”

Niet alles is gedekt onder de aansprakelijkheidsverzekering. Zo zijn schade veroorzaakt met of door motorrijtuigen, schade aan zaken die van anderen zijn geleend of in gebruik zijn, liefdadigheidsreizen buiten Europa en het bedrijfsmatig/commercieel verhuren van panden niet gedekt. “Binnen het collectieve verzekeringspakket voor de VKB zijn deze risico’s gelukkig ook prima af te dekken.” Andere uitsluitingen zijn bijvoorbeeld pure financiële schade (er is geen materiele schade en personenschade) en letselschade van vrijwilligers tijdens renovatie.

“Hoewel dit een collectieve verzekering is, is maatwerk nog zeker wel mogelijk. Het loont zeker de moeite contact op te nemen met Marsh om een passende oplossing te vinden als de huidige dekking niet voldoende is.”

Wilt u meer weten over de verzekeringen binnen het collectief van de VKB of een uitgebreid dekkingsoverzicht ontvangen voor de aansprakelijkheidsverzekering? Op www.vkb-verzekeringen.nl vindt u alle informatie. Als u een brochure wilt ontvangen kunt u contact op nemen met:

Pieter Stoeltie
Klantadviseur
020-5417539
info.vkb@mmc.com

Gespecialiseerd in **restauratie** en **onderhoud** van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

Bij kerkelijkdrukwerk.nl kunt u o.a. een kerkblad, liturgie, flyer of poster laten drukken.

Vaste lage prijzen en geen verzendkosten. Productie in eigen huis en binnen 24 uur gereed.

Vraag de speciale kortingscode aan.
Ga naar kerkelijkdrukwerk.nl/actie

UW
KERKBLAD
GRATIS
GEDRUKT

Kerkelijk
DRUKWERK.NL

Achterwetering 31, Schoonhoven | 0182 - 305200

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelvijkweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

De kracht in vellen offset.

 Roto Smeets

Roto Smeets Grafiservices

Grafiservices

Een bedrijf dat vecht voor de successen van zijn klanten. Of het nu gaat om vellen offset, pre-media, nabewerking, pre-distributie of distributie... Superstrong, sharp, safe & fast.

T 030 - 282 28 22

T 040 - 250 50 00

www.rsgrafiservices.nl

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris en
2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Bedum,
penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
G. Koffeman, Oudewater, lid

Ereleden

D.G. Bijl, Th. L. van Hazel en
drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma
en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
3311 KS Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van
de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 24,-
per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen
€ 22,- per abonnement en 11 en meer
abonnementen € 20,- per abonnement.
Abonnementsprijs voor niet-leden
€ 27,- per abonnement.
Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW.
ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets GrafiServices

Oplage

6.000 ex.
© september 2015

Foto omslag

Kerk van de protestantse
gemeente Geertruidenberg

INHOUD

Mijn kerk inspireert	289
Van behoud naar beheer	290
De orgelbank	293
Kalender voor kerkrentmeesters	294
Jos Aardnoudse nieuwe directeur VKB	294
Richtlijnen begroting 2016 voor de plaatselijke gemeenten	295
Voorlichtingsbijeenkomsten voor beheerders van kerkelijke begraafplaatsen	298
Afscheid drs. E.J.M. Duijsens	299
Agenda voor kerkrentmeesters	300
Minimumloon geldt nu ook voor AOW-er	300
Collecterooster 2016 en het overleg met het college van diakenen	301
Vervolg op succesvolle pilot Kansen voor Kerken	302
Kerk IJsbrechtum 150 jaar	302
Vernieuwingen komende actie Kerkbalans	303
Programma ondersteuning plaatselijke geldwerving	304
Nieuw modelreglement begraafplaatsen beschikbaar	304
Met Kerkbalans het jaar rond	305
Grote gift voor Leidse kerken	305
Rotondekerk Terband viert jubilea	305
Grote monumenten en het BRIM	306
Bent u al ANBI-proof? – maak er werk van !	307
Wachtgeld- en suppletie-regeling	308
Symposium Vijf eeuwen protestantse pastorieën	309
Dorpskerk Metslawier gerestaureerd	309
De Crane orgel Waspik gerestaureerd	310
Onderscheidingen van de VKB	311
Zorg over Noorderkerk Hoorn	312
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	312

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

Mijn kerk inspireert

De vakantieperiode is voor de meesten van ons weer achter de rug en het leven heeft zijn normale loop hervonden. Dat is niet alleen in onze werkring het geval, maar ook in onze kerkelijke gemeenten. In veel gemeenten worden deze maand de kerkelijke activiteiten voor het komende seizoen begonnen met de startzondag die dit jaar als thema 'Goede burenen' heeft.

Ook voor de kerkrentmeesters staat er de komende tijd weer veel op het programma. Kenmerkend voor de eerste vergaderingen na de zomervakantie zijn de begrotingsbesprekingen. Aan de hand van het beleid dat door de kerkenraad is vastgesteld, zullen de colleges van kerkrentmeesters hun begroting voor het komende jaar gaan opstellen. Een belangrijk instrument hiervoor zijn de 'Richtlijnen voor de gemeentebegroting 2016' die elders in deze editie zijn opgenomen. Maar het uitgangspunt is de situatie in de eigen gemeente, waarbij de resultaten over 2014 en de begrote uitkomsten voor dit jaar een belangrijke maatstaf vormen.

Om de begroting sluitend te krijgen, is er een dekkingsplan nodig voor de uitgaven. Een van de pijlers daarvan is het collecterooster waarvan de collecte voor de eigen gemeente een belangrijk onderdeel vormt. Jaarlijks rond half september vindt er overleg plaats tussen het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen over het opstellen van het collecterooster voor het volgende jaar. Dat is nodig omdat in oktober beide colleges een ontwerpbegroting moeten opstellen die, volgens een door de kerkorde aangegeven procedure, tenslotte door de kerkenraad wordt vastgesteld.

In deze editie is een overzicht opgenomen van de collecten die de Protestantse Kerk in Nederland adviseert in 2016 te houden. Dit is een aanbeveling en geen verplichting, want de plaatselijke gemeente bepaalt zelf in hoeverre zij die aanbeveling opvolgt. Wel wordt een beroep gedaan op de gezamenlijke verantwoordelijkheid om geld bijeen te brengen voor al het werk dat de Protestantse Kerk in Nederland namens de plaatselijke gemeenten in Nederland en in het buitenland mogelijk wil maken.

Verder vormt de opbrengst van de actie Kerkbalans een belangrijk onderdeel van de inkomsten van onze gemeenten. Om deze actie zo succesvol mogelijk te voeren, is het noodzakelijk de gemeenteleden persoonlijk te benaderen en wel zodanig dat zij zich herkennen

in de brief of folder die zij ontvangen. Dat betekent een z.g. doelgroepenbeleid, waarbij verschillende brieven worden gebruikt om gemeenteleden te benaderen. Teksten hiervoor zijn te downloaden van de website www.kerkbalans.nl

In steeds meer gemeenten zijn echter de inkomsten uit de actie Kerkbalans niet meer toereikend om de begroting sluitend te krijgen. Ook nu nog geldt dat Minder mensen méér geven, maar dat meerdere is onvoldoende om wegvallende vrijwillige bijdragen door ledenverlies te compenseren. Kerkrentmeesters zien zich dan genoodzaakt om andere inkomstenbronnen te gaan aanboren. In een groeiend aantal gemeenten is dat zichtbaar door o.a.:

- de vorming van een Stichting Vrienden van de Dorpskerk. De jaarlijkse donaties, verhoogd met andere geldwervingsactiviteiten van zo'n stichting, zijn voor de kerkrentmeesters een flinke steun in de rug;
- de jaarlijkse verkoopmomenten. Steeds meer gaan colleges van kerkrentmeesters ertoe over om jaarlijks een geldwervingsactiviteit (verkoopdag, kerkmarkt, kerkveiling of welke naam er ook aan gegeven wordt) te houden.

Gelukkig hoeft u niet alles zelf te bedenken. Op ons bureau in Dordrecht kunt u daarover alle van belang zijnde informatie en suggesties krijgen. Ook kunt u met kerkrentmeesters uit uw directe omgeving in contact treden door als "Goede burenen" elkaar informatie te verstrekken en van dienst te zijn.

Ik doe dan ook op de colleges van kerkrentmeesters in ons land een beroep om dit nieuwe seizoen veel aandacht aan de plaatselijke geldwerving te besteden. De manier waarop een succesvolle actie Kerkbalans gevoerd kan worden, is in het stappenplan (www.kerkbalans.nl) uitvoerig beschreven. En voor het geval de opbrengst van Kerkbalans niet toereikend is om de gemeentebegroting sluitend te krijgen, hoop ik dat kerkrentmeesters geïnspireerd worden om andere vormen van geldwerving toe te passen. Opdat de Evangelieverkondiging in onze gemeenten voortgang kan vinden.

Van behoud naar beheer

Op vrijdagmiddag 29 mei jl. vond in het kerkelijk centrum De Schakel te Hoogersmilde een bijzondere bijeenkomst plaats die door diverse kerkrentmeesters uit Drenthe, Friesland en Groningen werd bijgewoond. Op die bijeenkomst, die geleid werd door de directeur van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Friesland, de heer Jouke Jongtsma, werd een intentieverklaring getekend door de Stichtingen Behoud Kerkelijke Gebouwen Friesland en Groningen-Drenthe om te komen tot een juridische fusie per 1 januari a.s.

J. Jongtsma

Waarom deze fusie?

De voorzitter van de SBKG Groningen-Drenthe, de heer B. Migchels, legde uit waarom een projectgroep onder leiding van de oud-voorzitter van de Vereniging van Kerkvoogdijen, de heer drs. G. van Soest, van start is gegaan om te werken naar dit moment.

Sinds enkele decennia verlenen de beide stichtingen hun diensten aan de plaatselijke kerkelijke gemeenten op het gebied van restauratie, renovatie, onderhoud en herstel van kerkelijke gebouwen. De afgelopen jaren waren beide stichtingen enkele honderden kerkelijke gemeenten hiermee behulpzaam. Omdat in het kader van afstoting van kerkgebouwen aan o.m. provinciale oude kerkenstichtingen, de werkzaamheden van beide stichtingen ook afnemen, bestaat er grote zorg over de mogelijkheid om de continuïteit van dit belangrijke advieswerk voor de toekomst te waarborgen. Beide stichtingen willen dit uitvoeren conform de visie van het hoofdbestuur van VKB, waaruit zij zijn

ontstaan. Zij zouden graag zien dat een nieuw te vormen stichting Kenniscentrum Kerkrentmeesters Noord-Nederland een formele statutaire relatie heeft met de VKB. Daarom zijn beide stichtingsbesturen met elkaar in contact getreden. Onder leiding van de oud-voorzitter van de Vereniging van Kerkvoogdijen, drs. G. van Soest, is een projectgroep gevormd die met voortvarendheid het werk heeft aangepakt. Het resultaat daarvan is dat vanmiddag beide stichtingen de intentie uitspreken om vanaf dit moment samen te gaan werken om, indien dit mogelijk is, per 1 januari 2016 als één stichting verder te gaan die als werkgebied Noord-Nederland heeft, aldus de heer Migchels.

Pilot VKB Present

Hierna gaf de heer Jongtsma de voorzitter van de VKB, mr. Peter A. de Lange, het woord, die zijn persoonlijke visie gaf over de intensieve samenwerking van de SBKG-en van Friesland en Groningen-Drenthe.

De heer De Lange: "In de tijd van de Vereniging van Kerkvoogdijen (VVK), één van de voorlopers van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB), kwam de behoefte aan specialistische dienstverlening rondom kerkgebouwen en met name hun behoud sterk op. Die gevoelde noodzaak leidde in het land terecht tot de oprichting van diverse 'stichtingen behoud', feitelijk dus voortgekomen uit de provinciale afdelingen van de VKB en nauw daaraan gelieerd. Vaak was er ook sprake van een soort van personele unie tussen die twee.

In den lande heeft die dienstverlening fors wisselend gestalte en invulling gekregen. Mijn persoonlijke indruk is altijd geweest dat hier in het noorden er – eigenlijk net zoals nu - wat sterker aan getrokken is en wordt dan in andere delen van het land, vaak in uitstekende samenwerking met andere kerkwaardige en betrokken 'partners' en partnerorganisaties op provinciaal, regionaal en plaatselijk niveau. Het landelijk overkoepelend periodiek overleg staat bovendien eveneens garant voor kennisuitwisseling alsmede een actueel en voldoende kennisniveau.

Inzet van religieus erfgoed

De band met de afdelingen is her en der in de loop der tijd losser geworden, mogelijk zelfs wel wat te los. Binnen het quadrant van werkvelen van de VKB (mensen, geld, organisatie en gebouwen) liggen er immers belangrijke opgaven en taken op het gebied van kerkgebouwen, en dat dan vooral vooruitkijgend en niet of niet alleen maar in historisch perspectief. Het religieus cultureel erfgoed van soms wel zo'n 800 jaar oud bewaren en conserveren wij niet alleen maar, doch wordt ook actueel gebruikt en ingezet in directe aansluiting met de noden en behoeften in deze tijd van onze leden en de kringen daarbuiten. Het zou fijn zijn en ook buitengewoon kunnen helpen als dat wat meer gezien werd en op wat meer publieke waardering zou kunnen rekenen.

Kerk zijn betekent immers vooral niet eerst en vooral eigendom en gebruik in eigen kring. De kerkgebouwen en wat ik dan maar even

Mr. Peter A. de Lange

gemakshalve noem de pastoralia, zijn veel te belangrijk om niet op breed draagvlak en concrete steun in politiek en samenleving te kunnen rekenen. De VKB boekenreeks en doorlopende publicaties in Kerkbeheer en website zijn daarbij uiteraard bepaald goede en meer dan nuttige instrumenten, maar de inzet en het gebruik daarvan mag, nee moet eigenlijk ook veel meer externe richting en beweging krijgen. Die dingen zijn veel te belangrijk om onder de korenmaat te zetten! En als de mensen niet van buiten naar binnen de muren trekken, dan trekken wij maar van binnen naar buiten. Of is die kerkdrempel inmiddels voor velen onder ons kerkgangers daarvoor zelf te hoog geworden?

De recente meer grootschalige aardbevingsproblematiek in met name Groningen maakt ook helder met welke problemen kerkbeheerders en dan vooral colleges van kerkrentmeesters zich geconfronteerd weten. Ook de centrale en landelijke thema's rondom afstoting en herbesteding van kerkgebouwen houden de gemoederen vooral sinds de start van het jaar van het religieus erfgoed in 2008 stevig bezig. Er is zelfs in de landelijke kerk wat onzalig gedacht aan een soort van sterfhuisconstructie voor kerken. Stenen zijn ballast en sterk bedreigend voor in plaats van noodzakelijk voor en ondersteunend aan de continuïteit van plaatselijke gemeenten, zo wordt dan ten onrechte gedacht. De VKB wil de walmende vlaspit echter niet doven. Daar zijn wij niet zo van en daar zijn wij niet voor. Het doel van het faciliteren van

de verkondiging van het evangelie voor de plaatselijke gemeente verdraagt zich ten slotte maar uitermate slecht met het uiteindelijk persé willen sluiten, afstoten of laten verpieteren en vervallen van kerkgebouwen van die gemeenten. Dat moet je dus ook helemaal niet willen en dus dan ook niet zo doen.

Het multifunctioneel gaan, dus ruimer en breder gebruik dan strikt religieus, werd destijds belegd bij de Vereniging van Beheer van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland (VBMK). Intussen behoort dat ook tot het instrumentarium van VKB en SBKG'en zelf.

Verbondenheid met kerkrentmeesters

De eerste lijn die ik in het licht van het voorgaande nu wil benoemen is die van de VKB, oftewel de verbondenheid van kerkrentmeesters en de colleges onderling. De aard en omvang van de gestelde vragen en problemen is in den lande, hoe soms verschillend in de kern ook, voor het merendeel gelijkgericht. Een organisatie die dat professioneel coördineert en tevens continuïteit biedt is daarvoor *conditio sine qua non*. Juist om die reden zet de VKB in op versterking van de provinciale afdelingen. Het daarvoor gebruikte model van het 'klavertje vier' gaat primair uit van nauwe samenwerking van de Provinciale Afdelingen van de VKB, samen met u als SBKG 'en, de gemeente-adviseurs kerkbeheer en de RCBB's. In den lande blijkt dit model steeds meer gestalte te krijgen en effectief te zijn. De VKB komt bij u thuis, heet het dan.

De tweede lijn die ik zie is dat de steeds sterker wordende behoefte aan specialistische kennis mede direct afhangt van de andere terreinen, in het bijzonder van de werkvelden van mensen en geld. De huidige participatiemaatschappij vraagt ook om meer integrale modellen en nauwe samenwerking. Het één kan niet zonder het ander en de één kan ook niet zonder de ander. Ik noem dat participatiekerk. Die andere terreinen vinden wij in alle geledingen (landelijk, provinciaal, regionaal en plaatselijk) in verbondenheid met elkaar binnen de VKB. Dat landelijke netwerk,

inmiddels al 95 jaar oud, borgt kennis en continuïteit binnen zeer vertrouwde kaders.

Een nog weer andere lijn maakt zichtbaar dat wij plaatselijke en regionale problemen maar erg moeilijk centraal landelijk goed kunnen aanpakken. Er zijn uiteraard veel raakvlakken, maar de uitwerking en bereikbaarheid is toch vooral een 'couleur locale.' Dat is ook waar in een betrekkelijk klein land een centrale organisatie met provinciale afdelingen en sterke lokale betrokkenheid zeer groot in kan zijn. Geen top-down, maar bottom-up denken. De VKB is er eerst en vooral uit en voor de basis. Die basis is en blijft de plaatselijke gemeente.

Eén en één is twee. Zo ontstaan de contouren en bouwstenen van de 'VKB-present'. Dat is de intentie van vandaag.

Een verdere ontwikkelingsstap daarbij is het consulteren van de kerkelijke weg van de onmisbare classes in het werkgebied en het nadenken over samen optrekken met een andere flankerende partner, te weten de KKA/KKG. Het betrekken van betrouwbare lokale en regionale partners (VKB-partners) maakt die cirkel rond. Samen sterk.

Vertrekpunt is de plaatselijke gemeente

Ook en vooral in het kader van de integrale beleidsontwikkeling en beleidsprioritering van de VKB is en blijft ons vertrekpunt de plaatselijke gemeente. Dat en daar is kerk in de ware betekenis. Daar gebeurt het dus ook allemaal echt en moet het ook gebeuren. In de ontwikkeling van 'Kansen voor Kerken' gaan wij zo en daarmee naar fase 3.0. De analyse is gemaakt en wij zijn nu de concrete stappen aan het zetten om in de regio's samen met de gemeenten het instrumentarium te ontwikkelen en ondertussen de koe bij de horens te vatten. Waar 'Kerk naar 2025' andere kerkmodellen neerlegt met pogingen tot analyse te komen en met voorstellen voor uitwerkingen op vooral het bovenplaatselijk vlak, doen wij ook vanuit urgentiebesef intussen een stapje bij en zijn dus al stevig en op vernieuwende wijze aan de slag.

Dat dit laatste aanslaat, blijkt ook

uit de bijeenkomst van vandaag. De gedachten over het weer nauwer aantrekken van de banden met de provinciale afdelingen in het verband van het klavertje vier, het nadrukkelijk positioneren van alle werkvelden voor de leden in het gebied zelf, het zoeken van samenwerking met kerk, organen en mensen daarin, alsook met hiervoor bedoelde partners, leeft zo sterk dat de intentieverklaring van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Friesland en de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe de bestuurlijke besluitvorming binnen de VKB zelf daarover nog een stap voor is.

Aan de slag met pilot VKB Present

Wij hopen om precies te zijn morgen in het hoofdbestuur de stukken terzake te bespreken en verder richting te bepalen. In die zin is mijn bijdrage van vandaag er dan ook één op persoonlijke titel. En mijn pleidooi is er dus een in termen van een pilot. Dat is het derde element van mijn inleiding van vandaag, naast het werk van de VKB, de presentie in de provinciale afdeling, regio en plaatselijke gemeenten. Dat alles levert bij elkaar mogelijk morgen een besluit op aan de slag te gaan met de pilot VKB-Present.

Zoals aangegeven sluit die richting wel naadloos aan op de ontwikkelrichting in de provincies, maar zijn er ook nog andere actuele bestuursvraagstukken hier van belang in en rond de kerk. In mijn bijdrage aan 10 jaar VKB heb ik in dat kader zelfs hardop de vraag gesteld of de combinatie van kerk en beheer in één organisatie in de huidige constellatie nog wel de meest gelukkige is. Of moet bijvoorbeeld de VKB die taak van kerk en het bestuur van de Dienstenorganisatie geheel of ten dele gaan overnemen? De VKB is en vormt wat mij betreft de centrale spin in het web van de kerk, politiek, samenleving en kennis op het punt van kerkbeheer in de meest ruime zin en betekenis van het woord. Dat is geen doel op zich. Wij zijn er voor de leden, voor de plaatselijke gemeenten. De gedachte van het kenniscentrum, ook voor Noord-Nederland past daar uitstekend in. Wij moeten alleen niet gaan

Onder het toezien van Tony Dam (rechts) feliciteren de beide voorzitters, de heren mr. W. van den Berg en B. Migchels, elkaar na het tekenen van de intentieverklaring

dubbelen, maar het vertrekpunt is zondermeer als goed te kwalificeren. Het noorden staat ook niet op zich. In het bestuurlijk denken dient het land betrokken te zijn. Alle afdelingen moeten zich kunnen uitspreken. Wij willen sonderen met de Dienstenorganisatie en met onze andere partners, ook in brede gesprekken 'Rond het beheer' zoals geagendeerd op 9 juni aanstaande in Utrecht. Ook daar spreken wij vanuit het vaste en juiste perspectief van de plaatselijke gemeenten.

Samenwerking en clustering wijs en noodzakelijk

Wij juichen de ontwikkeling van een voorgenomen fusie toe. Die samenwerking en verdere clustering is wijs en noodzakelijk. Als gezegd geldt datzelfde voor het aanhalen en versterken van de banden met de VKB. Hoe dat precies er in het land en in de praktijk uit zal komen te zien zal onderwerp zijn van verder overleg. Persoonlijk acht ik de gedachte van drie of vier dienstencentra of steunpunten in het land van de VKB uiterst sympathiek. Maar het gaat dan daarbij uiteraard niet alleen om het aanwezig zijn, maar ook om de inrichting daarvan en het effectief en doelmatig realiseren van te formuleren heldere doelen. Daar komen wij dan over te spreken. Één ding is zeker. De VKB wil present

zijn. Onder uw goede intenties en gedachten over verdergaande samenwerking zet ik graag zelf een dikke streep. Ik feliciteer u ook vanaf deze plaats met dat punt waartoe u gekomen bent. Het hoofdbestuur zal graag niet alleen over u, maar ook met u en samen met de betrokken afdelingen in het land het gesprek voeren over verdere concrete stappen. Een pilot laat zich denken. De pilot VKB-present. Kernachtige en stevige samenwerking op regionaal niveau. Naast en in de plaatselijke gemeenten staan. Een woord van dank is wat mij betreft nog op zijn plaats aan ons VKB-erelid, drs. Gijp van Soest, tevens oud-voorzitter van de VVK. Buitengewoon plezierig dat hij deze kar vanuit zijn kennis en actuele betrokkenheid krachtig met u allen samen gestalte heeft willen geven.

Dat geldt uiteraard evenzeer voor ons aller Rook Belder. Als geen ander begrijpt hij – let wel: al ruim 50 jaar lang terzake werkzaam! – de beheersopgave in verbinding met de plaatselijke gemeenten en de afdeling. Fijn dat ook hij ook nu weer met de heer Van Soest zijn tijd en krachten daaraan heeft willen geven. Samen vormen zij de 'fine de fleur' van onze vereniging. Weet dan ook dat wij morgen met die gedachte in het achterhoofd naar

uw intenties, naar deze feestelijke bijeenkomst en naar de toekomst van uw organisatie(s) en werkzaamheden zullen kijken”, aldus de heer De Lange.

Hoe ziet de toekomst voor de nieuwe stichting er uit?

Na de inleiding van de heer De Lange las de heer Tony Dam, secretaris van de SBKGD, de intentieverklaring voor die voor de aanwezigen via de beamer goed te volgen was. Daarna werd de intentieverklaring ondertekend door de voorzitters van beide stichtingen en later door de beide secretarissen. Hierna kreeg mr. W. van den Berg, voorzitter van de SBKG Friesland, gelegenheid zijn visie te geven op de perspectieven voor de nieuw te vormen Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen die als werkgebied Noord-Nederland zal gaan omvatten.

De heer Van den Berg wijst er op dat, terwijl landelijk op restauratiegebied een restauratieachterstand van minimaal 10 procent als acceptabel wordt ervaren, komt dat voor de kerken in het noorden slechts op enkele procenten uit. Gesteld mag daarom worden dat het behoud van kerken is gerealiseerd. En dat is maar goed ook, want een steeds verder terugtrekkende rijksoverheid stelt slechts in beperkte mate gelden beschikbaar voor regulier onderhoud aan in goede staat verkerende monumentale kerkgebouwen. Hiermee wijzigt de taak van de SBKG

De heer Dam reikt een kopie van de intentieverklaring uit aan de voorzitter van de VKB en de voorzitters van de afdelingsbesturen Drenthe, Friesland en Groningen

van ‘behouder’ naar ‘beheerder’. Het beheer in de zin van aanvragen van subsidies voor onderhoud en het begeleiden van het onderhoud zal er in de toekomst altijd blijven. Wijzigingen van kerkinterieur zullen ook altijd aan de orde komen. Het gebruik van de kerk voor de eredienst zal ook in de toekomst aan veranderingen onderhevig zijn. En misschien wel meer dan in het verleden. Maar... hoe zal de SBKG Noord-Nederland er in de toekomst

uitzien? We weten dit niet precies, maar we weten wel dat de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer en de besturen van de provinciale afdelingen en Drenthe, Friesland en Groningen deze visie ondersteunen.

Breder pakket aan diensten

Naast het bouwkundig bureau dat beide SBKG-en altijd zijn geweest, zal er een breder pakket aan diensten aan kerkrentmeesters en overige kerkbesturen aangeboden kunnen worden. Deze extra diensten zullen in nauw overleg met andere reeds bestaande organisaties gerealiseerd moeten worden. De heer Van den Berg wijst erop dat door de secularisatie en kerkverlating het enerzijds steeds lastiger wordt om goede kerkrentmeesters te vinden, terwijl anderzijds de taken van de kerkrentmeesters uitgebreid worden. Dit soort ontwikkelingen zorgt er voor dat plaatselijke kerkbesturen besluiten hun kerkgebouwen over te dragen aan de Stichting Oude Groninger kerken en de Stichting Alde Fryske Tsjerken. Het is overigens zeer de vraag of dit het draagvlak voor het beheer van de bewuste kerk in de plaatselijke samenleving goed doet.

Beter is het de interesse van de

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Nieuw ingeschreven is het orgel van de Kerkboerderij in Haren Gr. Mechanisch 1-klaviersorgel (10 stemmen, Mense Ruiter, 2008) In totaal zijn er nu 6 orgels in het bestand opgenomen.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met: Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63, e-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl
Of kijk op de website van de orgelbank op kerkmarkt.nl: kerkmarkt.nl/advertenties/orgelbank

plaatselijke samenleving te vergroten door deze kerk in een plaatselijke stichting onder te brengen die bestaat uit enkele dorpsgenoten met nog één of twee bestuurders van de kerkelijke gemeenschap. Een plezierige bijkomstigheid is dat betaling van een bruidsschat, die bij overname aan een Provinciale Stichting Oude Kerken verschuldigd is, in dat geval achterwege blijft en tot het vermogen van de kerkelijke gemeente blijft gerekend.

De extra diensten die een nieuwe Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Noord-Nederland wil aanbieden, betreffen vooral zaken inzake beheer van gebouwen en goederen. Daarbij moet gedacht worden aan o.a.:

- het adviseren/beheren van de verzekeringsportefeuille;
- het beheren van energiecontracten met wellicht een deel centraal inkopen;
- het beheren van onderhoudscontracten (bliksemafleiding, verwarming en verlichting, inspectie, glazen wassen, riolering, schilderwerk, enz.);
- ontwikkeling en beheer begraafplaatsen;

- archiefbeheer gebouwen en inventaris (zowel digitaal als op papier);
- aanbieden van een calamiteiten dienst;
- begeleiden van aardbevingschade, die in Groningen op dit moment erg actueel is.

De nieuwe stichting zal vooral de functie van vraagbaak voor kerkrentmeesters moeten vervullen. Zij kan hier, naast het lokale kerkbestuur, als een constante factor fungeren. Daarom zullen de werkzaamheden van de nieuwe stichting verschuiven van "behoud" naar "beheer", zo besluit de heer Van den Berg.

De heer Jongsma sluit deze feestelijke bijeenkomst af door te stellen dat er vanmiddag een belangrijke stap is gezet om te komen tot een optimale dienstverlening. Niet alleen op het gebied van behoud van het kerkgebouw, maar juist op het terrein van alle beheersaspecten zoals die o.a. door de heer Van den Berg genoemd zijn. Na afloop wordt er onder het genot van een hapje en een drankje nog intensief over bepaalde zaken gesproken.

■ Jos Aarnoudse nieuwe directeur VKB

De VKB, de belangenvereniging voor gemeenten inzake de vermogensrechtelijke aangelegenheden binnen de Protestantse Kerk in Nederland, maakt al enkele jaren een snel proces van verandering door. De ontwikkelingen waar met name de plaatselijke gemeenten op het gebied van beheer en financiën mee te maken hebben vragen om gerichte vernieuwing en een meer proactieve handelwijze dan in het verleden. Aan deze vernieuwingsslag gaat Jos Aarnoudse, predikant in de Protestantse Kerk, als directeur mede sturing geven, en de leiding van het bureau in Dordrecht op zich nemen.

Jos Aarnoudse is momenteel werkzaam als geestelijk verzorger en als deeltijd gemeentepredikant verbonden aan de Protestantse Gemeente te Nieuwerbrug. Daarnaast is hij voorzitter van de Werkgroep Pastoraat en Gezondheidszorg binnen de Protestantse Kerk en voorzitter van het CIO-G (het interkerkelijk contact in overheidszaken inzake de geestelijke verzorging in zorginstellingen). Hij volgde universitaire opleidingen in theologie en economie. Daarna was hij achtereenvolgens werkzaam als gemeentepredikant, industriepastor, geestelijk verzorger en hoofd van de Dienst Geestelijke Verzorging van GGZ inGeest (partner van het VUmc). Hij zal zijn werkzaamheden bij de VKB aanvangen per 1 november 2015.

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden.

September:

- Voorgesproken overleg (ord. 11-6-1) met het college van diakenen en de kerkenraad en andere daarvoor in aanmerking komende organen over de op basis van het beleidsplan op te stellen begroting en de invulling van het collecterooster.
- Bespreking van de actie Kerkbalans 2016 in de kerkenraad.
- Betaling Maandnota.
- Voorbereiding van het stookseizoen (ketelinstallatie van de centrale verwarming controleren, e.d.).
- Publicatie in het kerkblad over stand van zaken bij de actie Kerkbalans 2015.

Oktober:

- Bestelling van foldermateriaal e.d. voor de actie Kerkbalans 2016 bij de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer.
- Betaling Maandnota.
- Indienen vóór 1 november van de ontwerpbegroting 2016 bij de kerkenraad.
- Herziening van de pachtprizen (aanpassen eens per drie jaar).

Richtlijnen begroting 2016 voor de plaatselijke gemeenten

Rook Belder

Voor het voeren van een goed en gericht beleid in de gemeente en ter stimulering van de gemeenteleden tot het bijdragen van hun aandeel in de kosten, is het noodzakelijk dat jaarlijks voor het komende jaar een begroting wordt opgesteld. Omdat de kerkrentmeesters hiermee de komende weken voor het jaar 2016 gaan beginnen, volgen hieronder enkele richtlijnen die hen daarbij behulpzaam kunnen zijn.

ALGEMEEN

De teamleider van het Bureau Predikantstraktementen en – pensioenen van de PKN meldt desgevraagd "Geadviseerd wordt om voor de kerkelijk medewerkers rekening te houden met een loonkostenstijging van 5 pct. ten opzichte van de salaristabellen per 1 januari 2015. Dit advies is gebaseerd op het koepelakkoord dat de Minister voor Wonen en Rijksdienst begin juli 2015 met een aantal vakbonden sloot over de salarissen in 2016 van onder meer de rijksambtenaren".

Het Centraal Planbureau meldt in "Trends in Nederland 2015" van juni 2015 dat het prijsindexcijfer gezinsconsumptie van mei 2015 t.o.v. mei 2014 met ruim 1 procent gestegen is.

Kosten voor eventueel nieuw beleid zijn door de gemeente zelf goed te begroten. Uit het beleidsplan zou dit zichtbaar moeten worden. Van groot belang is dat de colleges van kerkrentmeesters en de kerkenraden de gemeenteleden motiveren de financiële bijdragen voor het plaatselijk kerkenwerk niet de sluitpost van de gezinsbegroting te laten zijn, want ook de kerkelijke huishouding heeft te maken met een algemene kostenstijging, hoe gering die soms ook is. Een juiste benadering van de gemeenteleden door op verantwoorde wijze de plaatselijke geldwervingsactie te voeren, is van groot belang. Bij de geldwerving wordt meer en meer gebruik gemaakt van een persoonlijke en gerichte benadering.

Tenslotte is met betrekking tot de begroting zeer aan te bevelen, veel openheid te betrachten naar de gemeenteleden en er op duidelijke en overzichtelijke wijze in het kerkblad over te publiceren. De gemeenteleden dienen goed geïnformeerd te worden voor welke zware opgave de beheerders staan om de gemeentelijke financiën op peil te houden.

Bij het opstellen van de begroting wordt geadviseerd tevens met de volgende aandachtspunten rekening te houden.

AANDACHTSPUNTEN

Kerkelijke gebouwen en overige gebouwde eigendommen

Met betrekking tot de kosten van het onderhoud moet rekening worden gehouden met een prijsstijging in 2016 van circa 2 procent. Voorts wordt geadviseerd, na te gaan of de reservering voor het periodiek onderhoud nog wel voldoende is. Bij een goede toepassing van dit systeem is het mogelijk een gelijkmatige verdeling van de kosten over verschillende jaren te bereiken.

Onderhoud en afschrijving

Het is raadzaam een goed onderhoudsplan op te (laten) stellen. Van belang is dit te doen voor de betreffende gebouwen afzonderlijk, met daaraan verbonden een kostenbegroting volgens het op dat moment geldende prijspeil. Dit onderhoud omvat bijvoorbeeld:

- jaarlijks klein onderhoud, kleine reparaties en controles, ook van het orgel (stemabonnement), kosten van inspectie e.d.;
- periodiek onderhoud, zoals schilderwerk van exterieur (om de 5 jaar) en interieur (om de 10 jaar);
- periodiek groot onderhoud, bijvoorbeeld vervanging van de centrale verwarmingsketel, grote reparaties aan dak of vloeren, vervanging van raamkozijnen (om de 15 jaar).

Rekening houdend met enkele aspecten van het onderhoudsplan, zoals hiervoor aangegeven, kan van de volgende afschrijvingspercentages worden uitgegaan:

- gebouwen ongeveer 1 á 2 pct. van de nieuwwaarde of bouwkosten;
- inventarissen en apparaten circa 15 á 20 pct. van de aanschaffingswaarde;
- computers e.d. ongeveer 25 á 33,3 pct. van de aanschaffingswaarde;
- centrale verwarming 10 á 15 pct. van de aanschaffingswaarde, tenzij deze opgenomen is in de kosten van het gebouw;
- orgels indien afzonderlijk gewaardeerd, circa 5 á 10 pct. van de aanschaffingswaarde na aftrek van eventuele subsidie.

Een en ander in overeenstemming met de gehanteerde afschrijvingstermijnen in begroting en jaarrekening.

Minimaal dient een bedrag te worden afgeschreven ter grootte van de jaarlijkse aflossing op de voor het object eventueel afgesloten lening.

Rijkssubsidieregeling voor instandhouding monumenten
Vanaf 2009 zijn kerkelijke gebouwen en kerkonderdelen/-objecten gefaseerd ingestroomd in de nieuwe regeling

(Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten - BRIM). Hoe en wanneer de subsidie kan worden aangevraagd is te lezen op de website www.cultureelerfgoed.nl. Het plan moet gebaseerd zijn op het rapport van de bouwkundige inspectie en bestaat uit een beschrijving van de werkzaamheden en de beoogde resultaten, een meerjarenplan en een meerjarenbegroting. Een aantal provincies en gemeenten heeft een eigen fonds voor restauratie en onderhoud van monumenten. Dat kan dus van gemeente tot gemeente verschillen.

Verder verdient het aanbeveling te bezien of de verzekerde bedragen nog op peil zijn. In dit verband wordt gewezen op de indexpolissen die voor de verzekering van kerkelijke eigendommen toegepast worden.

Energieaankoop

Hoewel het op dit moment nog niet te overzien is hoe de energiekosten zich in 2016 zullen ontwikkelen, is het raadzaam met een blijvend hoog niveau rekening te houden. Van belang is hierin de teruggaaf energiebelasting kerken en instellingen te betrekken (stroomschema en formulier via www.belastingdienst.nl, telefonische informatie: Belastingtelefoon 0800-0543). Verder is het van groot belang er rekening mee te houden dat reducties mogelijk zijn in verband met gezamenlijke aankoop van energie. Nadere informatie hierover is te vinden op de website www.energievoorkerken.nl. Voor deelnemers aan het collectief is op deze website ook een benchmark te vinden om het energieverbruik van de kerkgebouwen van uw gemeente te vergelijken met het energieverbruik van vergelijkbare kerkgebouwen.

Gezien de hoogte van de energieprijzen blijft het raadzaam, energiebesparende maatregelen (tochtweringen, isolatie, temperatuurhoogte, enz.) door te voeren. Het doelmatig verwarmen en ventileren van kerkgebouwen is een specialisme dat gedegen vakkenis vereist. Daarom is het raadzaam hierover advies te vragen bij een warmtetechnisch adviseur. Het plaatsen van zonnepanelen om de hoeveelheid in te kopen energie te reduceren is een te onderzoeken optie. Op de website www.groenekerken.nl is ter oriëntatie een uitgebreide toolkit voor duurzaam kerkbeheer te vinden.

LASTEN

Kosten pastoraat

Predikantstraktement

Voor informatie wordt verwezen naar: www.pkn.nl. Onder "Actief in de kerk" zijn de "arbeidsvoorwaarden" te vinden. Op deze website is veel informatie te vinden over de huidige traktementen.

De kleine synode heeft op dit moment (juli 2015) nog geen begroting voor 2016 vastgesteld. Op grond van concept-stukken adviseert de teamleider van het Bureau Predikantstraktementen en -pensioenen van de PKN om de begroting voor de kosten van het pastoraat gelijk te laten aan de realiteit van het lopende jaar 2015 (Uitvoeringsbepalingen 2015-B), met uitzondering van de kosten/baten door de overgangsregeling en de preekbeurtvergoeding.

De bedragen zoals die per 1 mei 2015 gelden voor een fulltime predikant zijn:

- eventuele vergoeding gemis werkruimte € 700;
- bezettingsbijdrage € 72.468; gemeenten die geen bezettingsbijdrage betalen, moeten rekenen met een vacaturebijdrage van € 7.836 of met de beschikbaarheidsbijdrage van € 960;
- tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering maximaal € 3.612;
- onkosten werktijdafhankelijk € 1.300;
- onkosten werktijdonafhankelijk € 1.322.
- vergoeding van vervoerskosten (raming kilometers x € 0,28);

Overgangsregeling en woonbijdragecorrectie

Gemeenten die nog een conversiebijtelling of -aftrek hebben, dienen ervan uit te gaan dat de bijtelling of aftrek in 2016 € 1.000,- per fulltime predikant per jaar lager is dan in 2015. Als de bijtelling of aftrek in 2015 al lager was dan v 1.000 per fulltime predikant per jaar, dan is er in 2016 geen bijtelling of aftrek meer.

Preekbeurtvergoeding

Voor 2016 wordt geadviseerd voor de preekbeurtvergoeding uit te gaan van € 124 per dienst.

Salarissen en vergoedingen

Hiermee worden bedoeld de salarissen van kerkelijk werkers (catecheten en pastorale medewerkers) en kerkelijke medewerkers (koster, organisten, enz.), inclusief de daarop betrekking hebbende sociale lasten en pensioenpremies. Geadviseerd wordt rekening te houden met de eventuele toekenning van periodieke verhoging (voor de medewerkers die nog niet op het maximum van de schaal zitten). Zoals onder de voorgaande paragraaf 'Algemeen' al is opgemerkt, wordt geadviseerd daar bovenop rekening te houden met een salarisstijging van 5 procent ten opzichte van de tabellen per 1 januari 2015.

Verplichtingen en bijdragen betreffende andere organen Eerder besloot de Kleine synode de heffingsfactor voor het kerkrentmeesterlijk quotum te handhaven op 4,35 pct. over de daartoe vastgestelde inkomsten van de gemeente. Het advies is om voor 2016 uit te gaan van een gelijke heffingsfactor van 4,35 pct.

De bijdrage voor de Solidariteitskas is momenteel € 5 per belijdend lid. De Generale Synode heeft in april 2009 weliswaar besloten om de bijdrage te verhogen tot € 7,50 per belijdend lid, maar tot op heden is die verhoging niet geëffectueerd, aangezien er geen noodzaak voor is. De verwachting is dat het bedrag zal worden gehandhaafd op de huidige € 5 per belijdend lid in het komende jaar. Mocht het bedrag hoger uitvallen, dan zullen gemeenten in de regel ook een hogere bijdrage van de leden vragen, zodat het niet tot tegenvallers hoeft te leiden.

Overige lasten, w.o. kosten van beheer, rentelasten e.d.

Bij de begroting van deze lasten wordt geadviseerd zo goed mogelijk rekening te houden met de kostenontwikkeling en met de specifiek voor de eigen gemeente geldende zaken.

BATEN

Baten onroerende zaken

Met betrekking tot de verhuur van gebouwen en zalen wordt geadviseerd om in het kader van het opstellen van de begroting 2016 nog eens na te gaan of de verhuurtarieven nog in overeenstemming zijn met de kostenontwikkeling. Enkele belangrijke factoren hierbij zijn de ontwikkeling in de energiekosten en de rentelasten op leningen of hypotheeklen in het kader van uitgevoerde restauraties e.d.

Verder wordt geadviseerd attent te zijn op de mogelijkheid jaarlijks de huren van huizen te verhogen. Voor 2016 (per 1 juli) kan men uitgaan van de verhoging van 2,5 pct. per 1 juli 2015.

Rente baten en dividenden

Voor het behalen van de hoogst mogelijke rente, ook voor het dagelijks opvraagbaar kasgeld, wordt aan de colleges van kerkrentmeesters geadviseerd contact op te nemen met de Stichting Kerkelijk Geldbeheer, postbus 147, 2800 AC Gouda, tel. 0182 - 58.80.00, info@skggouda.nl.

Opbrengsten uit rechten, deelnemingen e.d.

Geattendeerd wordt op de mogelijkheid de pachten van de landerijen per periodiek te herzien. Informatie hierover kan verkregen worden bij o.a. het Kantoor der Kerkelijke Goederen, postbus 675, 3800 AR Amersfoort, tel. 033-467.10.14. Een actueel overzicht met de pacht-prijzen is afgedrukt in het gecombineerde juli-augustusnummer van "Kerkbeheer".

Wanneer een begraafplaats wordt geëxploiteerd, geldt dit advies ook voor de grafrechten en voor het verlenen van diensten. Belangrijk is om te informeren welke tarieven de burgerlijke gemeente hanteert in het kader van de exploitatie van een algemene begraafplaats.

Verhuur van kerkelijke gebouwen

In steeds meer gemeenten wordt het (monumentale) kerkgebouw, behalve voor de wekelijkse eredienst, gebruikt voor tal van overige doelen. Het multifunctioneel gebruik zowel van het kerkgebouw als van kerkelijke centra neemt jaarlijks toe. Belangrijk is dat kerkrentmeesters hiermee zakelijk omgaan en marktconforme verhuurtarieven berekenen.

Bijdragen gemeenteleden en overige financiële activiteiten

Bij de raming van de vrijwillige bijdragen wordt geadviseerd zo reëel mogelijk te begroten, waarbij rekening moet worden gehouden met de financiële draagkracht van de gemeenteleden. Uit de opstelling van de begroting moet blijken waarvoor het geld nodig is, zodat gemeenteleden duidelijk wordt gemaakt waarom op hen een financieel beroep wordt gedaan. Dat betekent: zoveel mogelijk openheid van zaken geven, zodat men kan weten hoe de financiële situatie in de gemeente is.

Het is niet alleen van groot belang om mee te doen aan de actie Kerkbalans (zie www.kerkbalans.nl), maar ook om alle aspecten die bij een succesvolle actie de revue passeren, toe te passen. Te denken valt hierbij aan het voeren van een z.g. doelgroepenbeleid door tegenover groepen gemeenteleden in plaats van een algemene

Energie Voor Kerken

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters hebben zich inmiddels aangesloten bij het inkoopcollectief Energie voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in.

Greenchoice is voor 2015-2016 opnieuw gekozen als onze energieleverancier. Met Greenchoice kiest u niet alleen voor groen, maar ook voor een goede service. Greenchoice is namelijk uitgeroepen tot klant-vriendelijkste energieleverancier!

Ook interesse?
U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Hellemans Consultancy.
☎ 030 767 01 21
✉ boer@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

INGENIEURSBUREAU PHYSITEC

Onafhankelijk bureau voor:

- ❖ kerkverwarming en advies bij comfortklachten
- ❖ analyse van het binnenklimaat middels metingen
- ❖ verbetering van het behoud van orgel en interieur
- ❖ advies van energiebesparende maatregelen
- ❖ second opinions

www.physitec.nl   info@physitec.nl   tel. 061 61 000 35

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
telefoon: (058) 233 00 00   www.dekkerdrukwerken.nl
u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

Voorlichtingsbijeenkomsten voor beheerders van kerkelijke begraafplaatsen

Op 21, 23 en 28 september a.s. worden er in resp. Joure, Beekbergen en Rotterdam voorlichtingsbijeenkomsten voor beheerders van kerkelijke begraafplaatsen gehouden. Colleges van kerkrentmeesters zijn daarvoor eind mei jl. benaderd en die colleges van kerkrentmeesters die zich hiervoor hebben aangemeld, hebben begin september jl. het programma met bijzonderheden ontvangen. Het programma voor deze bijeenkomsten is als volgt:

- 19.00 uur: Ontvangst met koffie.
- 19.30–19.45 uur: Opening gevolgd door enkele mededelingen (o.a. nieuwe reglement, herdruk Vademecum Kerkelijke Begraafplaatsen e.a.).

- 19.45–20.10 uur: Inleiding drs. W. van Vliet, fiscaal adviseur VKB over o.a. beheer begraafplaatsen in een Stichtingsvorm, ANBI e.d.
- 20.10–20.35 uur: Inleiding door de heer W. van Midwoud, consultant van de Landelijke Organisatie
- Begraafplaatsen (LOB) over o.m. de administratie van de begraafplaats.
- 20.35–20.45 uur: Korte koffiepauze.
- 20.45–21.30 uur: Behandeling van vragen naar aanleiding van beide inleidingen en van de vragen die door colleges van kerkrentmeesters bij de aanmelding zijn opgegeven.
- 21.30 uur: Sluiting van de bijeenkomst.

Omdat een groot aantal bezoekers soms nog lang moet reizen, zal de bijeenkomst inderdaad om 21.30 uur gesloten worden, zodat iedereen niet al te laat weer thuis kan zijn. Mocht het zo zijn dat men over specifieke zaken, die niet opgegeven of besproken zijn, nog nader geïnformeerd wil worden, dan kan men na afloop daarvoor een afspraak maken. De bijeenkomsten beginnen om 19.30 uur. Vanaf 19.00 uur is men welkom.

Indien u zich nu nog niet eerder hebt aangemeld, maar wel interesse hebt om te komen, dan bent u, wanneer u zich tevoren telefonisch aanmeldt (tel. 078 - 6393 666), eveneens van harte welkom.

folder met informatie, per brief gericht uiteen zetten wat er van hen wordt verlangd. Ook de nieuwe regeling over de periodieke gift kan ertoe bijdragen dat gemeenteleden hun bijdrage verhogen.

Realiteit is dat in steeds meer gemeenten de inkomsten uit de jaarlijkse actie Kerkbalans niet meer toereikend zijn. Ook nu nog geldt dat Minder mensen méér geven, maar dat meerdere is onvoldoende om wegvallende vrijwillige bijdragen door ledenverlies te compenseren. Kerkrentmeester zien zich dan genoodzaakt om andere financiële bronnen aan te boren. In steeds meer gemeenten is dit zichtbaar door o.a.:

- de vorming van een Stichting Vrienden van de Dorpskerk. De jaarlijkse donaties verhoogd met andere geldwervingsactiviteiten zijn voor de kerkrentmeesters een steun in de rug;
- de jaarlijkse verkoopmomenten. Steeds meer gaan colleges van kerkrentmeesters ertoe over om jaarlijks een geldwervingsactiviteit (verkoopdag, kerkmarkt, kerkeveiling of welke naam er ook aan gegeven wordt) te houden. Diverse prijzen die men gratis probeert bijeen te krijgen worden verloot, vaak worden er ook huis-aan-huis loten verkocht waarvan de opbrengst voor de kerkelijke gemeente bestemd is.

Colleges van kerkrentmeesters zullen er alles aan doen om de geldwerving op peil te houden, zodat de Woordverklaring in de eigen gemeente kan doorgaan.

Alle gewenste informatie over de geldwerving in de ruimste zin van het woord, is te verkrijgen op het Centraal Bureau van de VKB, postbus 176, 3300 AD Dordrecht, tel. 078 - 63.93.666.

MEERJARENPROGNOSE

Het is voor een goed plaatselijk beleid van belang een meerjarenprognose te maken voor een langetermijnperspectief. Daaruit blijkt o.a. hoe de verschillende begrotingsposten zich zullen ontwikkelen. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende begrotingsposten naar de mate van afhankelijkheid van conjunctuurbewegingen, van salarisontwikkeling en van eigen beïnvloeding.

De indeling van lasten en baten kan uit de volgende categorieën bestaan:

- Aan de lastenkant: loonuitgaven, prijsgevoelige uitgaven, prijsongevoelige uitgaven en rente; de exploitatie van het kerkblad is daarbij afzonderlijk vermeld, al mag men die ook wel tot de prijsgevoelige uitgaven rekenen.
- Aan de batenkant: inkomsten levend geld en weer: prijsgevoelige en prijsongevoelige inkomsten, rente en kerkblad.

Die indeling is zo gekozen omdat op deze categorieën, juist in meerjarenperspectief, bepaalde algemene bekend zijnde 'economische wetmatigheden' van toepassing zijn. Deze gegevens kunnen o.a. worden ontleend aan de Macro Economische Verkenning die jaarlijks medio september verschijnt.

Daarin zijn gegevens te vinden betreffende:

1. loonuitgaven: overheid (incl. incidenteel en incl. sociale lasten werkgevers);
2. prijsgevoelige uitgaven/inkomsten: consumentenprijsindex (CPI);
3. lange rente.

Informatie over kerngegevens voor Nederland en over de prognoses van het Centraal Planbureau zijn te vinden op de website van het Centraal Planbureau. Zie onder andere: www.cpb.nl/publicaties en dan onder MEV.

■ Veel belangstelling bij afscheid drs. E.J.M. Duijsens

Op vrijdag 26 juni jl. vond het afscheid plaats van de algemeen econoom van het bisdom Haarlem-Amsterdam, drs. Emile Duijsens. Velen kwamen hem de hand drukken op de afscheidsreceptie die plaatsvond in de tuin achter het bisschophuis. Eerder hadden de medewerkers van het bisdom tijdens een lunch afscheid genomen, waarbij de vertrekkende econoom hartelijk werd toegesproken.

Later op de middag werden de vele vertegenwoordigers van parochies, landelijke gremia, collega's en kennissen ontvangen. Daar werd hij op geestige wijze toegesproken door de kanselier van het bisdom, drs. Eric Fennis. Ook de bisschop, mgr. dr. Jozef Punt, sprak hartelijke woorden en onderstreepte dat hij het altijd zeer had gewaardeerd dat de econoom vanuit zijn functie open had gestaan voor nieuwe plannen en ideeën van de bisschop om de Kerk op te bouwen en bij te dragen aan de verbreiding van het evangelie.

De heer Duijsens, die vele jaren lid was van de Interkerkelijke Commissie Geldwerving die de jaarlijkse actie Kerkbalans coördineert en voorbereidt, was vanaf voorjaar 2010 tot mei 2015 voorzitter van deze commissie. Sinds mei jl. is hij als voorzitter opgevolgd door de algemeen econoom van het Aartsbisdom Utrecht, mr. J.L.W.M. Zuidwijk.

Boven: de heer Duijsens met naast hem o.a. bisschop Punt

Midden: de heer en mevrouw Duijsens

Onder: impressie van de aanwezigen

Agenda voor kerkrentmeesters

September

Voorlichtingsbijeenkomsten begraafplaatsen

De Commissie beheer kerkelijke begraafplaatsen van de VKB houdt op 21, 23 en 28 september a.s. drie voorlichtingsbijeenkomsten in resp. Joure, Beekbergen en Rotterdam. Voor nadere informatie: zie pagina 256 van "Kerkbeheer" van juli-augustus 2015. Naast vragen die door verschillende colleges van kerkrentmeesters ter bespreking zijn voorgelegd, zal een korte inleiding worden gehouden door:

- de fiscaal adviseur van de VKB, drs. W. van Vliet, over de mogelijkheden de begraafplaats in een kerkelijke stichting onder te brengen; en
- de consulent van de Landelijke Organisatie Begraafplaatsen (LOB), de heer W. van Middewoud, over de administratie van de begraafplaats.

De bijeenkomsten beginnen om 19.30 uur en duren tot circa 21.30 uur. Vanaf 19.00 uur is men welkom.

Van de volgende provinciale afdelingen is bekend dat zij het komende najaar de volgende bijeenkomsten zullen beleggen:

Oktober

Friesland

Regiovergaderingen op 26 oktober in Joure, op 27 oktober in Dokkum, op 28 oktober in Drachten en op 29 oktober in Franeker. Onderwerp: Donatus.

Groningen

Najaarsvergadering op 21 en 29 oktober in resp. Lutjegast en Winschoten. Thema: "Hoe kunnen we meer opbrengsten halen uit het kapitaal dat we bezitten?" Aanvang: 19.45 uur. Colleges van kerkrentmeesters worden nog geïnformeerd over de locatie.

Utrecht

De afdeling Utrecht van de VKB verzorgt op 7, 14 en 21 oktober met het Protestants Centrum voor Toerusting en Educatie (PCTE) een basiscursus voor de kerkrentmeester. Locatie: Triumfatorkerk, Marco Pololaan 185-187, 3526 GB Utrecht. Tijd: van 19.30 – 21.30 uur. Zaal open: 19.00 uur.

November

Drenthe

De afdeling Drenthe van de VKB houdt op 11 november in Vries (Dorpskerk, Brink 1) en 16 november in Hollandscheveld (Hervormde kerk, Hendrik Raakweg 19) haar regiobijeenkomsten. Inleiders: mr. A. Rigters, o.a. lid hoofdbestuur VKB, over "Veranderingen in de kerkorde" en drs. M. Blokhuis, verbonden aan het Catharijnenconvent Utrecht, over "Religieus roerend erfgoed". De bijeenkomsten beginnen om 19.30 uur.

Groningen

Najaarsvergadering op 5 november in Loppersum over het thema: "Hoe kunnen we meer opbrengsten halen uit het kapitaal dat we bezitten?" Aanvang: 19.45 uur. Colleges van kerkrentmeesters worden nog geïnformeerd over de locatie.

Zuid-Holland

De afdeling Zuid-Holland houdt haar regiobijeenkomsten op 9 november in kerkelijk centrum "De Bron" te Alphen aan den Rijn en op 10 november in kerkelijk centrum "De Palm" te Papendrecht. Aanvang: 20.00 uur. Zaal open: 19.30 uur. Op beide avonden zullen de thema's geld en meerjarig onderhoud aan de orde komen en worden besproken door een vertegenwoordiger van de Stichting Kerkelijk Geldbeheer uit Gouda en architectenbureau Lakerveld uit Noordeloos.

■ Minimumloon geldt nu ook voor AOW-er

Heeft u werknemers in dienst die de AOW-gerechtigde leeftijd zijn gepasseerd, dan bent u sinds 1 juli 2015 verplicht deze werknemers minstens het wettelijk minimumloon te betalen, zo meldt de Nieuwsbrief van Bestuur Rendement van 4 augustus 2015.

Deze regeling is onderdeel van de Wet aanpak schijnconstructies (WAS). Een deel van de Wet aanpak schijnconstructies (WAS) is op 1 juli 2015 van kracht geworden. Deze wet is gericht op het voorkomen van verdringing van bepaalde groepen op de arbeidsmarkt. Eén van de maatregelen van de WAS is het afschaffen van de leeftijdsgrens voor toepassing van het wettelijk minimumloon.

Het feit dat werkgevers aan doorwerkende AOW-ers minder dan het wettelijk minimumloon mochten betalen, kon namelijk zorgen voor verdringing van jongere werknemers. Daarom is in de WAS opgenomen dat de uitsluiting van AOW-ers per 1 juli 2015 uit de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag is geschrapt. De maatregelen uit de WAS die betrekking hebben op de uitbetaling en administratie van het loon, worden pas per 1 januari 2016 van kracht.

Er gaan al langer stemmen op om het wettelijk minimumloon ook van toepassing te laten zijn op werknemers die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. De afgelopen maanden waren er twee wetsvoorstellen in de maak die dit zouden regelen. Naast de WAS is deze maatregel opgenomen in het wetsvoorstel Werken na de AOW-gerechtigde leeftijd dat momenteel bij de Eerste Kamer ligt. Deze wet moet per 1 januari 2016 in werking treden.

Het collecterooster 2016 en het overleg met het college van diakenen

Rook Belder

Jaarlijks rond half september vindt er overleg plaats tussen het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen over het opstellen van het collecterooster voor volgend jaar. Dat is begrijpelijk, want in de maand daarna moeten beide colleges een ontwerpbegroting opstellen die, volgens een door de kerkorde aangegeven procedure, tenslotte door de kerkenraad wordt vastgesteld.

Voordat met de opstelling van een begroting wordt begonnen, is het van belang te weten hoe het collecterooster eruit gaat zien, met andere woorden: hoeveel collecten zijn er voor de eigen gemeente en hoeveel is er voor de eigen diaconie?

Advies collecten voor bovenplaatselijk kerkenwerk

Naast de wekelijkse collecte voor het werk voor de eigen gemeente en die voor de diaconie en de plaatselijke commissie zending, werelddiaconaat en ontwikkelings samenwerking, is er ook een advies om mee te doen aan de collecten die de Protestantse Kerk in Nederland adviseert in het collecterooster op te nemen.

Hiernaast volgt een overzicht van de collecten die de Protestantse Kerk in Nederland adviseert in 2016 te houden. Zoals gezegd: het is een advies, dus geen verplichting. Wel wordt een beroep gedaan op de gezamenlijke verantwoordelijkheid om geld bijeen te brengen voor al het werk dat de Protestantse Kerk in Nederland namens de plaatselijke gemeenten in Nederland en in het buitenland mogelijk wil maken.

Het rooster (zie hiernaast) ziet er als volgt uit:

Datum	Collectedoel
17 januari	Zondag voor de eenheid: Collecte oecumenische werk.
24 januari	Collecte catechese en educatie.
31 januari	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei.
7 februari	Collecte Kerk in Actie (Werelddiaconaat)
10 februari	Aswoensdag
21 februari	Collecte Kerk in Actie (Voorjaarszendingsweek)
28 februari	Collecte Kerk in Actie (Binnenlands diaconaat)
2 maart	Biddag voor gewas en arbeid
6 maart	40-dagen-tijd-collecte Kerk in actie (Noodhulp)
13 maart	40-dagen-tijd-collecte (Binnenlands diaconaat)
20 maart	Palmzondag: Collecte Kerk in Actie
27 maart	Pasen: Collecte Jeugdwerk
24 april	Collecte Eredienst en Kerkmuziek wereldwijd.
1 mei	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei
5 mei	Hemelvaartsdag
8 mei	Wezenzondag: Collecte voor eigen gemeentewerk
15 mei	Pinksteren. Collecte Kerk in Actie (Zending)
5 juni	collecte Kerk in Actie (Werelddiaconaat)
12 juni	Collecte Roosevelthuis.
3 juli	Collecte Jeugdwerk
14 augustus	Collecte Kerk in Actie (Zending)
4 september	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei
11 september	Collecte Jeugdwerk
18 september	Collecte Vredeswerk
2 oktober	Israël-zondag. Collecte Kerk en Israël.
16 oktober	Wereldvoedseldag: Collecte Kerk in Actie (Werelddiaconaat)
30 oktober	Collecte Kerk in Actie (Hervormingsdag)
2 november	Dankdag voor gewas en arbeid
6 november	Collecte Kerk in Actie (Najaarszendingsweek)
13 november	Collecte Kerk in Actie (Binnenlands diaconaat)
20 november	Laatste zondag kerkelijk jaar: Collecte eigen gemeente
27 november	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei
4 december	Collecte Pastoraat.
25 december	Kerst: Collecte Kerk in Actie (Kinderen in de knel)
31 december	Oudejaarsdag: Collecte eigen gemeente.

Vervolg op succesvolle pilot Kansen voor Kerken

Bijeenkomsten in Zeeland, Overijssel / Flevoland en Noord-Brabant / Limburg

Hoe ziet uw gemeente er over 5 á 10 jaar uit? Dat is een vraag die elke kerkrentmeester bezighoudt. De ontwikkelingen van een gemeente kunnen verschillen met de landelijke ontwikkelingen. Afgelopen voorjaar heeft de VKB een pilot Kansen voor Kerken georganiseerd speciaal voor kerkrentmeesters uit de classes Woerden en Breukelen. Hierbij lag de focus op de toekomst van de plaatselijke gemeente en de positie van de kerkrentmeester daarin. Wat heeft de gemeente nodig om haar visie te kunnen verwezenlijken? En hoe kan de VKB of een gemeente uit bijvoorbeeld de eigen regio hieraan bijdragen? Met de resultaten van de pilot willen we ook een bijdrage leveren aan het project "Kerk op weg naar 2025" van de Protestantse Kerk in Nederland.

De pilot was een succes. Ruim 30 kerkrentmeesters namen deel aan de discussie rondom het thema. Cor de Raadt (vice-voorzitter van de VKB) en Bart van Noord (teamleider gemeenteadvies) gaven een toelichting op de (cijfermatige) trends en ontwikkelingen op het gebied van financiën, samenwerking en revitalisering. Het blijkt zeer waardevol om de discussie aan te gaan met collega kerkrentmeesters uit de regio.

Daarom worden er dit najaar meer bijeenkomsten georganiseerd, onder andere door de provinciale afdelingen Zeeland, Overijssel/ Flevoland en Noord-Brabant / Limburg (datum nog nader te bepalen).

- 16 september Bijeenkomst afdeling Zeeland in Grijskerke
- 22 september Bijeenkomst Deventer/ Zwolle
- 24 september Bijeenkomst afdeling Zeeland in Haamstede
- 5 oktober Bijeenkomst Enschede/ Almelo

Per gemeente zijn er twee kerkrentmeesters die een uitnodiging hebben ontvangen voor een bijeenkomst. Mocht u de uitnodiging niet ontvangen hebben en toch graag mee willen denken over dit thema, stuurt u dan een e-mail naar info@kerkrentmeester.nl.

er gedurende die periode geen andere collecten of acties zijn, die de actie Kerkbalans doorkruisen. Voor nadere informatie over de wijze waarop de actie Kerkbalans wordt gevoerd, wordt verwezen naar de website www.kerkbalans.nl en dan in het bijzonder het stappenplan dat vorig jaar is opgesteld en voor dit jaar is bijgesteld.

Solidariteitskas

Tenslotte hebben de kerkrentmeesters ervoor te zorgen dat jaarlijks de solidariteitsbijdrage van de lidmaten van de plaatselijke gemeenten wordt geïnd. Meestal vindt de inning van deze solidariteitsbijdrage in het voorjaar (mei) plaats. De Solidariteitskas wordt gevoerd door een vaste jaarlijkse bijdrage van de belijdende leden. Gemeenten die tijdelijk niet zelf in bepaalde uitgaven kunnen voorzien, kunnen een beroep doen op de Solidariteitskas. De Solidariteitskas geeft zo vorm aan het begrip één voor allen en allen voor één. Het gaat er om dat gemeenten elkaar helpen, elkaar de hand reiken en weten dat ze voor elkaar verantwoordelijk zijn.

■ Kerk Ysbrechtum 150 jaar

De kerk van het Friese Ysbrechtum bestaat 150 jaar. In het kader hiervan organiseert de protestantse gemeente Ysbrechtum-Tirns-Tjalhuzumde in de komende maanden diverse activiteiten, waaronder een tentoonstelling, een lezing en een concert. In het weekend van 24 en 25 oktober vindt de sluiting van de jubileumviering plaats. Dan wordt ook de restauratie van de kerk afgerond, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 15 juli 2015.

Vaststelling collecterooster

Zoals aan het begin van deze publicatie is vermeld, is het collecterooster een advies. Wanneer kerkenraden b.v. voor Pasen 2016 de collecte voor de eigen gemeente wensen te houden, dan is dat dus zonder meer mogelijk.

Materiaal voor eigen collecten

Sinds enkele jaren worden er geen folders meer voor de Paascollecte en de Oudejaarscollecte verstrekt. Gemeenten die bij deze gelegenheden toch de collecte voor de eigen gemeente wensen te houden, zullen zelf een brief of folder moeten maken. Het Centraal Bureau van de VKB kan, indien gewenst, daarvoor wel enveloppen leveren. Indien daarvan gebruik wordt gemaakt, dan moeten de bestellingen, onder

opgave van aantallen en opdruk, op resp. 1 maart en 1 december 2016 bij de VKB binnen zijn (tel. 078 – 63.93.666).

Materiaal afdracht collecten

Om de collecten voor het werk van de Protestantse Kerk in Nederland, Kerk in Actie en JOP zo goed mogelijk onder de aandacht van de gemeenteleden te brengen, zijn bij het Protestants Landelijk Diensten-centrum diverse ondersteunende materialen beschikbaar.

Kerkbalans 2016

De actie Kerkbalans 2016, waarvan de opbrengst geheel bestemd is voor het eigen plaatselijk kerkenwerk, wordt van 17 tot en met 31 januari 2016 gehouden. Hoewel de actie Kerkbalans geen collecte is, is het wel goed het zodanig te regelen dat

Vernieuwingen komende actie Kerkbalans

In het vorige nummer van Kerkbeheer stond uitvoerige informatie over de actie Kerkbalans 2016. Nu een toelichting op een aantal aanpassingen van de komende jaarlijkse geldwervingscampagne

De vorig jaar nieuw opgezette website www.kerkbalans.nl is weliswaar goed ontvangen en veel bezocht, maar onderzoek onder kerkrentmeesters wijst uit dat sommige onderwerpen toch wat moeilijk vindbaar waren. Daarom is de toegankelijkheid van de site verder verbeterd: de "navigatie" (de manier waarop je de dingen vindt die je zoekt) wordt meer met beeld en minder met tekst ondersteund, en vrijwel alle pagina's (met uitzondering van de webshop) zijn nu zonder inlogcode te bezoeken.

"Wie maakt de beste folder"

Steeds meer gemeenten kiezen er voor om een eigen folder te maken. De tekst wordt toegespitst op de lokale situatie en er wordt gebruik gemaakt van foto's die voor de kerkleden herkenbaar zijn. Dat is een positieve ontwikkeling want informatie over de situatie van de eigen kerk spreekt leden aan en stimuleert om te geven, bijvoorbeeld voor een bepaald lokaal project. Daarom schrijft de ICG voor de actie Kerkbalans 2016 een wedstrijd uit. Ze gaat op zoek naar het folderontwerp dat het beste in de eigen plaatselijke kerk de actie Kerkbalans kan promoten. Gemeenten kunnen meedoen door hun ontwerp voor 15 november 2015 in te dienen. Alle ontwerpen worden beoordeeld door een jury op vorm, tekst, originaliteit maar ook afstemming van doel en doelgroep. De drie beste inzenders ontvangen een geldbedrag voor het laten drukken van hun folder. De uitdaging is om voor de eigen gemeenten een folder te ontwerpen die kan meedingen naar de top 3 van beste

folders. Op de website www.kerkbalans.nl zijn - met inlogcode - in de webshop verschillende mogelijkheden voor het ontwerpen van de eigen folder opgenomen, maar u kunt natuurlijk altijd uw eigen ontwerp "tools" hanteren. De winnaar krijgt een bedrag beschikbaar van € 2.000,- om het eigen folderontwerp te laten drukken. Voor de tweede prijs is een bedrag van € 1.000,- beschikbaar en de nummer drie krijgt € 500,- te besteden aan de realisatie van zijn ontwerp. U kunt uw ontwerp voor 15 november 2015 inzenden naar info@kerkbalans.nl onder vermelding van 'Wedstrijd beste folder Kerkbalans 2016'. Kijk voor meer informatie ook op www.kerkbalans.nl.

ding van 'Wedstrijd beste folder Kerkbalans 2016'. Kijk voor meer informatie ook op www.kerkbalans.nl.

Maak uw eigen poster

Evenals in andere jaren zijn aantrekkelijke posters bestelbaar in drie verschillende formaten. Dit jaar is het ook mogelijk om uw eigen poster te ontwikkelen, met een eigen afbeelding en een eigen tekst in de "rode druppel" (in plaats van "Mijn kerk inspireert"). Deze mogelijkheid wordt als nieuw product in de webshop opgenomen. Maar ook uw gemeenteleden

Programma ondersteuning plaatselijke geldwerving

Voor gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland organiseert de Dienstenorganisatie opnieuw een uitgebreid programma voor de ondersteuning van de plaatselijke geldwerving. Met het programma Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving krijgt uw gemeente persoonlijke hulp bij het verbeteren van de geldwerving. Een professional van de Dienstenorganisatie bekijkt samen met u wat er verbeterd kan worden. Vervolgens ontwikkelt u samen een plan van aanpak, toegesneden op uw situatie en waarmee u concreet aan de slag kunt. Uiteraard wordt ook uitgebreid aandacht aan de actie Kerkbalans besteed; voor veel gemeenten de belangrijkste bron van inkomsten. Maar ook andere vormen van geldwerving komen aan bod.

Wat levert het op?

In de afgelopen twee jaar mochten we al 132 gemeenten bij hun geldwerving helpen. Veel van hen zagen een substantiële verbetering van hun inkomsten.

Wat kost het?

Dat is afhankelijk van het programma, zie voor de tarieven de folder op de website. Heeft uw gemeente een exploitatietekort, dan bedraagt de eigen bijdrage slechts 35 procent. Het merendeel wordt dan betaald uit de Solidariteitskas. Kunt u ook uw eigen bijdrage niet opbrengen, dan kunt u in aanmerking komen voor een subsidie van de Maatschappij van Welstand en is deelname zelfs helemaal gratis!

Hoe deelnemen?

Wilt u deelnemen of meer informatie? Ga dan naar de website: <http://www.protestantsekerk.nl/actief-in-de-kerk/geldwerver>.

In het najaar worden er voor gemeenten van de Protestantse Kerk door heel Nederland workshops aangeboden over de actie Kerkbalans 2016 en het werven van periodieke giften. In één dagdeel leert u op welke manier u een betere opbrengst kunt realiseren of hoe u succesvol periodieke giften kunt werven. Voor meer informatie of aanmelding kunt u terecht op de website: <http://www.protestantsekerk.nl/pcte/toerusting/cursussen/beheer>

Heeft u vragen, stuur dan een e-mail naar: opg@protestantsekerk.nl of neem telefonisch contact op met het team OPG, tel. 030-8801880.

kunnen zo'n poster maken. Die mogelijkheid zal worden ontwikkeld voor de moderne sociale media waarop de posters ook kunnen worden "gedeeld". Denkbaar is dat u onder uw leden een wedstrijd uitschrijft wie de mooiste poster maakt, die dan het beeld voor uw gemeente voor de actie Kerkbalans 2016 kan vormen. Ook kunt u zo'n instrument inzetten om in uw gemeente (b.v. na afloop van een kerkdienst) tot een keuze te komen voor het thema waarin gemeenteleden zich het beste herkennen.

Overleg- en uitwisselingsplatform

Op dit moment wordt een proefpro-

ject uitgevoerd waarin enkele kerkrentmeesters en bestuursleden van parochies op internet, in een besloten omgeving, hun ervaringen op het gebied van plaatselijke geldwerving kunnen uitwisselen. Als iemand bijvoorbeeld een succesvolle wervingsbrief of een leuk stuk voor de plaatselijke krant heeft gemaakt kan hij of zij die in dat forum inbrengen; anderen kunnen daarop reageren, het product zelf gebruiken of aanpassen/verbeteren en terugplaatsen op het forum. Indien deze proef succes heeft zal nog dit najaar het forum voor alle organisatoren van Kerkbalans c.q. plaatselijke geldwerving (want de te bespreken onderwerpen mogen ook andere

bewezen succesvolle resultaten van plaatselijke geldwerving zijn) worden opengesteld. U wordt hierover nog nader geïnformeerd.

Ondersteunende video's

Op de website zullen vanaf september 4 video's (iedere maand één tot de start van de actie in de derde week van januari volgend jaar) worden getoond, die kunnen worden gedownload of gedeeld op de sociale media. Deze video's tonen persoonlijke boodschappen van een gemeentelid, een koster, een priester en een parochiaan over wat de kerk voor hen persoonlijk betekent. U kunt ze gebruiken voor de website van uw eigen gemeente, voor verspreiding via de sociale media, ondersteuning voor discussies op gemeenteavonden, of om per beamer te tonen in de eredienst. Het zijn allemaal mogelijkheden om extra aandacht te geven aan de actie Kerkbalans 2016, en daarmee uw leden uit te dagen om nog meer te gaan bijdragen aan het werk van de plaatselijke gemeente! Meer informatie staat op de website www.kerkbalans.nl.

■ Nieuw modelreglement begraafplaatsen beschikbaar

Onlangs heeft de Commissie Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen van onze Vereniging een nieuw model reglement voor het beheer van een kerkelijke begraafplaats vastgesteld. In het modelreglement dat in 2010 voor het laatst was herzien, zijn weliswaar de wijzigingen van de Wet op de lijkbezorging per 1 januari 2010 opgenomen, maar sindsdien zijn er andere wetswijzigingen ingevoerd waardoor aanpassing noodzakelijk was.

Op dit moment wordt o.m. met de fiscaal adviseur van de VKB overleg gepleegd over de vraag in hoeverre kerkelijke gemeenten die een begraafplaats exploiteren hun beleid moeten aanpassen in het kader van de ANBI. Zodra daarover meer duidelijkheid is, zullen wij onze leden daarover informeren. Het nieuwe modelreglement is te downloaden van de website www.kerkrentmeester.nl

Met Kerkbalans het jaar rond

De actie Kerkbalans voor het volgende jaar staat weer voor de deur. De modelfolders voor de actie Kerkbalans 2016 zijn vorige maand aan de colleges van kerkrentmeesters toegezonden. Dat betekent voor de kerkrentmeesters: werk aan de winkel in verband met de voorbereidingen voor de actie Kerkbalans 2016.

Om het kerkrentmeesters wat gemakkelijker te maken, wordt elke maand in deze rubriek aan actiepunten voor Kerkbalans aandacht besteed.

September

Nazorg

Van belang is dat de notities van de Kerkbalanslopers op de looplijsten verwerkt zijn. Hiermee worden bedoeld opmerkingen als "we zien nooit iemand van de kerk", of "we geven niet omdat de kerk ons ooit verkeerd behandeld heeft" en dat soort opmerkingen. Vaak zijn het opmerkingen van pastorale aard, zodat er een predikant en/of ouderling op af moet om bepaalde misverstanden te bespreken. Voordat met de actie voor het komende jaar begonnen wordt, is het noodzakelijk dat de bij de vorige actie gemaakte opmerkingen zijn behandeld, want er is niets erger dan wanneer Kerkbalanslopers in januari bij gemeenteleden langskomen en van hen te horen krijgen dat er niets met hun opmerking is gebeurd, omdat zij niemand van de kerk hebben gezien.

Begrotingsoverleg

Een van de eerste werkzaamheden na de zomervakantie voor het college van kerkrentmeesters is de voorbereiding van de begroting van het komende jaar. Dat gebeurt op basis van het beleidsplan dat door de kerkenraad is vastgesteld en dat voor de komende jaren richtsnoer is voor de te varen koers. Bij dit beleidsplan behoort een meerjarenbegroting die de vertaalslag is van de gestelde beleidsdoelen. Belangrijk is om deze cijfers jaarlijks bij te stellen op basis van de feiten van het afgelopen jaar. Ook is het van belang om de eigen situatie (verloop ledental, aantal bijdragers, gemiddelde opbrengst per bijdrager e.d.) eens te vergelijken met die van omliggende gemeenten. Afwijkingen in negatieve zin kunnen soms positief op het geefgedrag van gemeenteleden uitwerken. De financiële kant van het beleidsplan is het resultaat van de begroting van het diaconale werk en die van het niet-diaconale werk. Hierbij is de medewerking van het college van kerkrentmeesters van groot belang. Daarom schrijft de kerkorde dan ook voor dat, voordat de begroting in de kerkenraad aan de orde komt, het college van kerkrentmeesters met het college van diakenen en andere plaatselijke commissies (b.v. een zendings- of een ZWO-commissie) overleg pleegt om op basis van het beleidsplan de begroting voor het nieuwe jaar op te stellen. Dan wordt ook overleg gepleegd over het collecterooster voor het nieuwe jaar. Belangrijk is dit overleg rond september te doen plaatsvinden, waarna het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen ieder hun eigen begroting en het collecterooster opstellen en dat vóór 1 november a.s. ter vaststelling indienen bij de kerkenraad.

voor zover bekend, ook niet in de kerk. "Zijn drijfveer om het geld te geven was gelegen in het behoud van het historische erfgoed", aldus de heer J. van Duuren, voorzitter van de Stichting Vrienden van de Marekerk. Een bedrag van € 90.000 is bestemd voor de Pieterskerk, de Marekerk en de Hooglandse Kerk. De Pieterskerk ontvangt ongeveer € 40.000; de andere kerken krijgen elk zo'n € 25.000. Het geld zal in de Marekerk vermoedelijk gebruikt worden voor de renovatie van de keuken en de consistoriekamer. De Marekerk dateert van 1649 en is gebouwd in de stijl van het Hollands classicisme. Het gebouw is in gebruik bij de hervormde Marewijkgemeente, die er elke zondag twee diensten houdt, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 25 juni 2015.

■ Rotondekerk Terband viert jubilea

De 30 augustus jl. vond de sluiting plaats van het seizoen zomervieringen in de Rotondekerk van Terband, eigendom van de Stichting Alde Fryske Tsjerken. Deze oecumenische zomerdiensten zijn laagdrempelig en duren een half uur. Dit jaar zijn er diverse jubilea waar aandacht aan wordt besteed. Zo werd er vijftig jaar geleden tijdens Pinksteren een start gemaakt met de Onderwegkerk in Terband. De naam Rotondekerk heeft te maken met de voormalige ligging bij de rotonde. Destijds werd de doelgroep nog gevormd door mensen die letterlijk op weg waren en even wilden pauzeren. Er was zoveel toeloop dat de politie het verkeer op de Pastorielaan moest regelen. Dat is een heel verschil met nu. Nu biedt het kerkje een onderkomen aan een ieder die ergens op de levensweg even op adem wil komen en/of stof ter bezinning tot zich wil nemen.

■ Grote gift voor Leidse kerken

Drie Leidse kerken hebben onlangs een flinke schenking uit een testament ontvangen. Een ongehuwde

man liet een bedrag van ruim € 500.000 na. Hij bleek echter het slachtoffer van fraude geworden te zijn, waardoor er 'slechts' € 250.000 overbleef. De gever was geen lid van een kerkelijke gemeente en kwam,

Grote monumenten en het BRIM

Op 29 juni jl. zond de Minister van OC&W aan de voorzitter van de Tweede Kamer de door haar toegezegde brief over de beschikbare cijfers van de Subsidieregeling Instandhouding Rijksmonumenten (BRIM) en de positie van grote monumenten binnen de regeling. Na een korte samenvatting en inleiding over de subsidieregeling, gaat ze in op het terugkeergedrag van aanvragers na zes jaar. Dan volgt een analyse van het stuwmeer aan afgewezen aanvragen en de vaststellingen uit de eerste zes jarenperiode van het BRIM. Daarna gaat ze in op een kwalitatief onderzoek dat ze onder eigenaren heeft verricht. Op grond van al die informatie trekt ze haar conclusie over de vraag of de oorspronkelijke prognose van onderzoeksbureau Arcadis, in 2018 wordt gehaald. Deze prognose hield in dat alle aanvragen kunnen worden gehonoreerd.

Plan van aanpak

Vervolgens presenteert ze een plan van aanpak voor de vraagstukken bij de grote monumenten. Haar analyse is o.a. dat:

- de middelen voor het BRIM naar verwachting voldoende zijn om het grootste deel van de rijksmonumenten te subsidiëren in de periode tot 2018. Op basis van de prognose dreigt een kleine groep grote (top)monumenten, waaronder grote kerken buiten de boot te vallen;
- tot dusver blijkt ook dat ongeveer 10 procent van het toegekende budget niet door de eigenaar wordt benut. Dat deel kan opnieuw worden verplicht en biedt voldoende financiële ruimte om ook de grote monumenten subsidie te kunnen toekennen;
- wachten tot 2018 voordat die monumenten aan bod komen onwenselijk is en
- zij in 2016 voor grote gebouwde

monumenten € 20 miljoen extra ter beschikking stelt.

In haar brief licht de minister het BRIM nog eens toe. Het is een regeling waarbij de eigenaar een plan indient voor een periode van zes jaar. Hij/zij krijgt een subsidietoe-kening voor die zes jaar. De maximale hoogte van de subsidie is gebaseerd op de herbouwwaarde van het monument. Uiteraard kijkt de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) of de werkzaamheden inderdaad onderhoud betreffen. De eigenaar mag zelf besluiten wanneer het werk binnen de zes jaarperiode wordt uitgevoerd. Na zes jaar dient hij/zij een verzoek tot vaststelling in en wordt de subsidie definitief vastgesteld door de RCE. De hoofddoelstelling van het BRIM is het planmatig verrichten van structureel (sober en doelmatig) onderhoud van het monument. Het is dus de bedoeling dat daarna voor de nieuwe periode opnieuw een aanvraag wordt ingediend. Bij overvraag worden eerst de monumenten met de status van Werelderfgoed gehonoreerd. Vervolgens de aanvragen van de Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud (de zogenoemde POM's) en ten slotte worden aanvragen gehonoreerd volgens het principe: aanvragen met de laagste kosten eerst.

Analyse beschikbare cijfers

In de eerste zes jaar BRIM (2006-2012) heeft de zoektocht naar een balans tussen aantallen monumenten, de onderhoudsvraag, de beschikbare middelen en de verschillende categorieën monumenten, geleid tot tussentijdse bijstellingen. Daarmee werd ingespeeld op behoeften en wensen op dat moment, terwijl de effecten op langere termijn van die bijstellingen niet volledig konden worden voorspeld. Het aangepaste BRIM

2013 gaat uit van stabiliteit, van maximale duidelijkheid voor eigenaren, geen jaarlijkse bijstellingen van de regeling, zekerheid waar mogelijk op financiële ondersteuning en een goede afstemming tussen de verschillende overheden. (De gebruikte cijfers zijn te raadplegen op www.erfgoedmonitor.nl)

Er zijn ongeveer 60.000 rijksmonumenten in ons land. Er kunnen ongeveer 24.000 gebouwde monumenten een beroep doen op het BRIM (woonhuizen zijn uitgesloten). Niet alle eigenaren dienen een aanvraag in.

Tot nu toe hebben 9.300 individuele monumenten een subsidie of lening gekregen. In totaal is in die zes jaar voor € 398 miljoen aan subsidies en € 57 miljoen aan laagrentende leningen verstrekt. Van het subsidie-budget is ca. 50 procent naar kerkelijke monumenten gegaan. Molens hebben op grote schaal gebruik gemaakt van de regeling. Maar liefst 90 procent van de molens heeft in die periode een BRIM-subsidie ontvangen. Agrarische gebouwen maken het minst gebruik van de regeling. Tot nu toe heeft daarvan slechts 10 procent een subsidie gevraagd en gekregen. Werelderfgoed en de Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud (POM's) doen tot nu toe jaarlijks een beroep op ca. 20 procent van het budget.

De kern van de BRIM-regeling is dat eigenaren worden gestimuleerd om het onderhoud structureel uit te voeren. Een belangrijke indicator daarvoor is de vraag of aanvragers uit de eerste BRIM-periode opnieuw een subsidie aanvragen (terugkeren). Nu heeft men de cijfers van de jaren 2006 tot en met 2009 kunnen vergelijken met die van 2012 tot en met 2015.

Er is zeker sprake van terugkeergedrag in de verschillende categorieën.

Van de 1.055 verleende subsidies uit 2006 hebben inmiddels 939 monumenten opnieuw een subsidieverlening. Vooral molens tonen een sterk terugkeergedrag van ruim 95 pct. Van de 1.482 verleende subsidies uit 2007 hebben tot nu toe 1.114 monumenten opnieuw een subsidie ontvangen. Er is ook een vergelijking gemaakt van de financiële effecten van het terugkeergedrag. Uit de gegevens blijkt dat de hoeveelheid subsidie voor de terugkeerders iets lager ligt dan in de subsidierondes in 2006, 2007 en 2008 is toegekend. Dit effect wordt mede bereikt doordat bij de introductie van het BRIM 2013 de eigen bijdrage steeg van 40 naar 50 procent.

Tot 1 april dit jaar hebben eigenaren subsidie kunnen aanvragen voor de komende zes jaar. Er zijn voor 1.442 monumenten aanvragen ingediend. Daarvan zijn 302 monumenten die in 2009 ook subsidie hebben gekregen. In 2009 zijn 799 aanvragen gehonoreerd en het percentage terugkeerders in het eerste jaar waarin opnieuw subsidie kon worden aangevraagd, is 38 pct. Deze 302 terugkeerders hebben in 2015 voor een lager bedrag aangevraagd dan de subsidie in 2009 bedroeg (namelijk in 2009 € 20,5 miljoen subsidie gekregen en in 2015 voor € 11,5 miljoen aangevraagd). De minister stelt dat voor groene monumenten in de afgelopen jaren sprake was van een overvraag. Uit de voorlopige cijfers 2015 blijkt dat er in dat jaar echter voor minder dan de beschikbare € 5 miljoen is aangevraagd.

Kwalitatief onderzoek eigenaren

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een kwalitatief onderzoek verricht onder alle aanvragers van de BRIM-subsidie. De eerste resultaten geven aan dat het merendeel van de eigenaren het bedrag aanvraagt dat ze daadwerkelijk nodig hebben en dat de meeste eigenaren opnieuw een BRIM-subsidie na zes jaar willen aanvragen. De redenen om niet opnieuw een aanvraag te doen, liggen vooral in externe factoren zoals het verlies of vermindering van eigen inkomsten.

(vervolg op pagina 308)

De prognose van Arcadis dat tot

Bent u al ANBI-proof? – maak er werk van !

Uiterlijk 31 december 2015 moeten alle gemeenten en diaconieën alles gereed hebben om aan de nieuwe ANBI-eisen voldoen. Uitgangspunt is transparantie van gegevens. Dit moet online vindbaar zijn, op een (eigen) webpagina. Het is van essentieel belang om dit op tijd en goed te regelen, omdat anders de ANBI-status zal komen te vervallen. Hierdoor is het niet langer mogelijk voor gemeenteleden om gebruik te maken van de zgn. giftenaftrek.

Onderstaande informatie moet gepubliceerd worden:

- De formele naam van de kerkelijke gemeente.
- Het RSIN of fiscale nummer.
- Contactgegevens.
- Doelstelling.
- Beleidsplan.
- Bestuurssamenstelling.
- Beloningsbeleid.
- Verslag van de uitgeoefende activiteiten.
- Beknopte financiële verantwoording.
- Overzicht van voorgenomen bestedingen

Meer informatie: www.protestantsekerk.nl/anbi : hier zijn o.a. voorbeeldteksten te vinden voor deze publicatie.

Actuele aandachtspunten:

1. Het internetadres (URL) van de webpagina waarop uw ANBI-gegevens staan vermeld dient u op te geven via het LRP-programma in het veld "website ANBI-gemeente". Als de gegevens van de diaconie op een andere website of -pagina staan vermeld dan dient ook dit internetadres via LRP te worden opgegeven. De landelijke kerk zorgt ervoor dat deze gegevens worden doorgegeven aan de Belastingdienst. Overleg tussen kerkrentmeesters en diakenen hierover is gewenst. Geef deze gegevens zo snel mogelijk door, maar in elk geval vóór 15 oktober a.s.
2. De informatie die op uw eigen of een andere website plaatst dient met één muisklik bereikbaar te zijn (zgn. deeplink). Dus het doorgeven van het algemene websiteadres van uw gemeente is niet voldoende. Het verdient aanbeveling om de informatie als "platte tekst" op de webpagina te plaatsen, niet als een pdf-document.
3. RSIN-nummer: de Belastingdienst zorgt ervoor dat alle kerkelijke rechtspersonen een RSIN-nummer krijgen – indien er nog geen fiscaal nummer (=RSIN) bekend is. Als u personeel in loondienst heeft, dividendbelasting of energiebelasting terugvraagt, dan kunt u langs die weg uw fiscale nummer vinden.
4. Als uw RSIN-nummer nog niet bekend is, dan kunt u op de ANBI-pagina van uw website vermelden bij RSIN-nummer: "nog niet ontvangen van belastingdienst. "
5. Uiteindelijk zullen alle RSIN-nummers via het LRP-programma te vinden zijn. Dit wordt waarschijnlijk najaar 2015. Bellen of schrijven over het RSIN-nummer met de Belastingdienst heeft geen zin.
6. Het is niet noodzakelijk of gewenst om in het kader van de ANBI-transparantie complete jaarrekeningen met balans te publiceren. Een verkorte staat van baten en lasten is voldoende. Voorbeelden hiervan vindt u op de bovengenoemde website.
7. Namen en adressen van kerkenraads- en collegeleden worden niet op de internetpagina vermeld.

2018 alle aanvragen kunnen worden gehonoreerd, is gebaseerd op een rekenmodel. In dat model zijn de herbouwwaarde, de participatiegraad, het terugkeergedrag na zes jaar, het stuwmeer 2012 en het subsidiepercentage de parameters. Drie jaar na de introductie van het BRIM 2013 blijkt dat de praktijk iets anders is dan de prognose. Het stuwmeer neemt gestaag af en is in dit tempo in 2018 opgelost. Gemiddeld 10 pct. van de beschikte subsidie wordt niet gebruikt. Wanneer die praktijkcijfers in het rekenmodel van Arcadis worden ingevoerd, is het budget tot en met 2018 voldoende om alle aanvragen te bedienen. Omdat er nog steeds aannames in het model zitten, kan de praktijk nog enigszins afwijken van de prognose.

Voor deze monumenten betekent dit dat er een groep is die in de huidige subsidieperiode pas in 2018 subsidie ontvangt. Het gaat om een groep van ongeveer 40 grote monumenten, zoals de Onze Lieve Vrouwekerk te Breda, de vestingwerken van Den Bosch, het Vredespaleis of de Grote Kerk te Naarden. Diverse eigenaren, gemeenten en belangenorganisaties hebben er terecht op gewezen dat dit voor deze grote en belangrijke monumenten een onwenselijke situatie is. Immers, ze zouden misschien nog enkele jaren voor aanmerkelijke kosten plannen moeten opstellen die worden afgewezen. Dit lange wachten leidt tot onzekerheid, kost geld en kan leiden tot het oplopen van achterstanden in het onderhoud. Dat vindt de minister onwenselijk en doet geen recht aan de bijzondere waarde van deze monumenten.

In de zes jaar van een BRIM-cyclus wordt voor ca. € 300 miljoen aan verplichtingen aangegaan. Aan het eind van die zes jaar in 2018 zal er, op grond van het feit dat ongeveer 10 pct. van de beschikbare subsidie niet gebruikt wordt, derhalve ca. € 30 miljoen beschikbaar zijn. Daarmee kan naar verwachting worden bewerkstelligd dat alle aanvragen in die BRIM-periode worden gehonoreerd, ook die van de grote monumenten. Daarom zal de minister van OC&W een deel van

de in 2018 beschikbare middelen vervroegd beschikbaar stellen en verhoogt ze in 2016 het BRM-plafond voor de categorie grote monumenten eenmalig met € 20 miljoen. Daarmee kan een veertigtal grote monumenten worden gesubsidieerd. Mocht in 2018 toch blijken dat een enkele van onze allergrootste monumenten buiten de boot dreigt te vallen, dan is er op dat moment nog € 10 miljoen ruimte om aan deze monumenten subsidie toe te kennen. Vanzelfsprekend kunnen de POM's, die reeds in een bevoorrechte positie op dit punt verkeren, geen gebruik van dit budget maken, aldus de minister in haar brief aan de Tweede Kamer.

■ **Wachtgeld- en suppletierегeling**

In het blad "De Koster" van juli 2015 besteedt Mient van der Meulen, deskundige op het gebied van arbeidsvoorwaarden van CNV Kosterbond, aandacht aan enkele wijzigingen. De heer Van der Meulen meldt dat er in de afgelopen periode meerdere malen overleg is geweest tussen de werkgevers en de afgevaardigden van de werknemers rond de wachtgeld- en suppletierегeling van de kerk. De aanleiding hiervoor waren o.a.:

- de verhoging van de AOW-leeftijd;
- de verlaging van de WW-duur van 60 maanden naar 24 maanden; en
- de krimp in ledentellen van onze kerkelijke gemeenten wat direct gevolgen heeft voor de financiële situatie van de kerkelijke gemeenten.

Uiteindelijk heeft men elkaar kunnen vinden in een akkoord waarvan de uitkomsten als volgt zijn:

Wachtgeld

De huidige wachtgeldregeling vervalt per 1 januari 2016, behalve voor diegenen die per 31 december 2015 al wachtgeld genieten. Er geldt een overgangsregeling voor hen die op 31 december 2015 in vaste dienst zijn en 57 jaar of ouder zijn. Deze groep behoudt het wachtgeld onder de huidige voorwaarden qua

opbouw en duur, dus tot 65 jaar. Maar de hoogte van de suppletie wordt als volgt aangepast:

- de eerste 6 maanden: 90 procent;
- de volgende 12 maanden: 80 procent en
- daarna 70 procent.

Daarnaast wordt voor de 65-plussers in deze groep die geconfronteerd worden met een AOW-gat, omdat het wachtgeld stopt wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd, een AOW-compensatie gerealiseerd. Het technisch overleg zal met een voorstel komen.

Wie wachtgeld genoot tot 65 jaar wegens de maximering tot het bereiken van de 76-jarige leeftijd en nu met een AOW-gat te maken heeft, ontvangt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2015 hiervoor een compensatie. Een eventueel te ontvangen transitievergoeding wordt verrekend met het wachtgeld. De 14 maanden na-wettelijke WW wordt voorbereid en geagendeerd voor de volgende vergadering van het Georganiseerd Overleg Medewerkers.

Mobiliteitsbudget

Voor elke medewerker die in vaste dienst is en voor wie door de Protestantse Kerk in Nederland de grootste werkgever is, is een mobiliteitsbudget beschikbaar van € 1.000. Bij ontslagdreiging die door de werkgever schriftelijk wordt gemeld, wordt € 5.000 extra beschikbaar gesteld ten behoeve van mobiliteit. De wettelijke voorwaarden voor de verrekening van mobiliteitskosten met de transitievergoeding zijn van toepassing. De uitwerking hiervoor doet het technisch overleg. Wie al wachtgeld heeft op de peildatum, krijgt niet alsnog een mobiliteitsbudget, aldus het bericht in "De Koster".

■ Symposium Vijf eeuwen protestantse pastorieën

Op 9 en 10 oktober a.s. organiseert de Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) in samenwerking met de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen in Leegkerk een tweedaags symposium over vijf eeuwen protestantse pastorieën in Noord-Nederland, zo meldt De Stichting, het vakblad van de Stichting Oude Groninger Kerken van juli 2015. Dit initiatief vindt plaats in het kader van Refo500, een gedenkplatform voor 500 jaar Reformatie en het Van Tuikwerd-fellowship, dat tot doel heeft onderzoek naar het kerkelijk erfgoed in Groningen te stimuleren.

De vaak monumentale ambtswoning van de predikant heeft een bijzondere rol gespeeld in de geschiedenis, onder meer als een culturele broedplaats. Niet alleen werd er in de pastorie gelezen en gestudeerd, ook werd er wetenschap bedreven, evenals occultisme, en werd er literatuur en poëzie geproduceerd. In het verleden waren veel pastorieën tegelijk kleine boerderijen, later werd er op veel plaatsen een grote landschapstuin aangelegd. Door de eeuwen heen was de pastorie steeds in een waas van mysterie gehuld.

Tijdens dit symposium wordt duidelijk wat zich al die eeuwen

achter de muren heeft afgespeeld. Ook is er aandacht voor de toekomst van de pastorie, die door de voortschrijdende ontkerkelijking in veel gevallen onzeker is geworden. Op het programma (zie www.groningerkerken.nl of www.ivcce.nl) staat een tiental lezingen door prominente onderzoekers. De eerste dag wordt afgesloten met een exclusieve lezing door theologe en 'pastoriekind' Jacobine Geel over het bijzondere karakter van het leven in de pastorie. Op de tweede dag vindt een middagexcursie plaats langs drie interessante pastorieën in het Groningerland.

De kosten voor deelname aan dit tweedaagse symposium bedragen € 60 (niet-donateurs van SOGK betalen € 75). Inbegrepen zijn toegang tot alle lezingen, koffie/thee en lunch op beide dagen en de excursie onder deskundige leiding. Belangstellenden kunnen zich opgeven bij SOGK, tel. 050 312 35 69; e-mail: info@groningerkerken.nl.

■ Dorpskerk Metslawier gerestaureerd

Het Friesch Dagblad van 9 mei 2015 meldt dat vrijwilligers uit Metslawier in het afgelopen jaar veel tijd hebben besteed aan de Dorpskerk. Na restauratie en een vernieuwde inrichting was het resultaat op 9 mei tijdens de Orgeldag Noord-Nederland te bezichtigen. De uit 1776 daterende kerk is officieel nog eigendom van de protestantse gemeente Metslawier-Niawier. Die kan echter de kosten niet langer opbrengen en doet de kerk over aan de "Stichting Doarpstjerke".

Met de kerkgemeenschap is afgesproken dat er ook na de overdracht, die in juni 2015 heeft plaatsgevonden, erediensten worden gehouden. Daarnaast zullen er onder meer concerten, voorstellingen en exposities worden gehouden. Daartoe is meer ruimte gecreëerd rond de preekstoel. De geheel vernieuwde consistorie wordt een permanent informatiepunt, zowel cultureel als toeristisch. Verder wordt er naar gestreefd de kerk zoveel mogelijk open te houden.

De renovatie kostte € 180.000, welk bedrag bijeen is gekomen door een bruidsschat van de protestantse gemeente, subsidies en fondsen.

De Crane orgel Waspik gerestaureerd

Op 29 mei jl. werd het monumentale orgel van de hervormde gemeente te Waspik na een volledige restauratie weer in gebruik genomen. Aanvankelijk was het de bedoeling slechts de hoogst noodzakelijke restauratiewerkzaamheden te laten uitvoeren. Dankzij succesvolle fondsenwerving door de plaatselijke orgelcommissie bleek integraal herstel, inclusief de orgelkast en het schilderwerk, financieel haalbaar.

De in aanleg 15e eeuwse kerk werd in 1767 met een orgel verrijkt. Het orgel werd gebouwd door de Culemborgse orgelmaker Mattheus de Crane. Het snij- en beeldhouwwerk is van de hand van de Udense beeldsnijder Petrus Verhoeven, die in de daaropvolgende jaren ook ander kerkmeubilair - onder meer de kansel en de dooptuin - vervaardigde.

Overeenkomsten

De overeenkomsten tussen de orgels van Culemborg en Waspik zijn treffend. De Crane heeft in Waspik, met uitzondering van het front, in vrijwel alle opzichten het Culemborgse Verhofstadt-orgel als voorbeeld nagevolgd. Het Waspikse orgel kreeg 20 registers verdeeld over twee handklavieren (manuallen), te weten een hoofdwerk (in het bovenste deel van de orgelkast) en een in de balustrade opgesteld onderpositief. De klaviatuur is in de achterwand van de orgelkast aangebracht; achter de orgelbank stonden de blaasbalgen (spaanbalgen) die de wind leverden voor het orgel. Het uitbundige orgelfront ademt de geest van het Rococo. De Crane bouwde in totaal vier nieuwe orgels, alle in hervormde kerken: Est (1764), Waspik (1767), Zoelen (1768) en Batenburg (1770). Daarvan is slechts het orgel te Zoelen niet bewaard gebleven.

Het orgel te Waspik werd in 1783 gerepareerd door Nicolaas van Hirtum (Hilvarenbeek). In zijn Kronyk schrijft hij het orgel daarbij aanmerkelijk te hebben verbeterd. Waaruit de verbeteringen bestonden, wordt helaas niet vermeld. Het is echter aannemelijk dat het nog altijd aanwezige unieke kistpedaal uit 1783 stamt. In 1851/52 voerde de Deventer orgelmaker N.A. Naber omvangrijke herstelwerkzaamheden

De Crane orgel van de hervormde gemeente Waspik

uit. De firma A.S.J. Dekker (Goes) restaureerde het orgel in 1920.

Onbespeelbaar

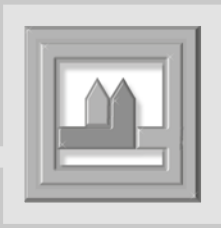
In de Tweede Wereldoorlog raakte het orgel zodanig beschadigd dat het onbespeelbaar werd. De firma G. van Leeuwen & Zonen (Leiderdorp) herstelde in 1952 de oorlogsschade. Daarbij werden het windwerk (windvoorziening) en 17 te zeer beschadigde frontpijpen vernieuwd. De orgelmaker D.A. Flentrop (Zaandam) voerde in 1957 een algehele restauratie uit. De in 1920 verwijderde Sexquialter van het Hoofdwerk werd gereconstrueerd. Met de kennis van die tijd werd een aantal technische zaken 'verbeterd' en de intonatie 'gereconstrueerd'. In 1981 voerde Flentrop Orgelbouw groot onderhoud uit en werd de intonatie wat getouchéerd.

Rond 2010 was een - minstens beperkte - restauratie noodzakelijk. Al tijdens de planvorming daartoe bleken de meeste in de loop der tijden uitgevoerde wijzigingen geen verbeteringen te zijn geweest. De windvoorziening uit 1952, de technische vernieuwingen uit 1957 en de klankwijzigingen uit 1920 en 1957 moesten in het licht van de sedertdien sterk toegenomen kennis en ervaring als verre van optimaal

worden bestempeld. Zowel uiterlijk als innerlijk (klank!) had het orgel veel van zijn oorspronkelijke glans verloren. Dit werd bevestigd door proefnemingen voorafgaande aan de restauratie. Er is echter uitzonderlijk veel origineel materiaal bewaard gebleven en voor 'herinvulling' van de verdwenen delen bleek - net als voor Mattheus de Crane - het Culemborgse Verhofstadt-orgel als voorbeeld te kunnen dienen. Dat betrof onder meer de windvoorziening.

18e eeuws

De reeds genoemde plaatselijke orgelcommissie wist, onder aanvoering van kerkrentmeester Co Vos, de benodigde financiële middelen te genereren. Na uitvoerige overweging besloot de opdrachtgever in te stemmen met het voorstel om het 18e eeuwse concept uiterlijk en innerlijk in ere te herstellen. In 2014/15 is dit gerealiseerd door de orgelmaker J.C. (Hans) van Rossum (Andel) en de restauratieschilder Gerard de Jongh (Waardenburg). Adviseur was Peter van Dijk (Utrecht), in samenwerking met Wim Diepenhorst (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). Contactpersoon namens de Commissie orgelzaken voor de Protestantse Kerk in Nederland (COZ) was Martin Tiernego.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Piet Lievense, Heino, 55 jaar kerkorganist

P. Lievense, Heino

Jan Mulder, Bolsward, 60 jaar organist

J. Mulder, Bolsward

Johan Frans Seijdell, Langedijk-Noord, 54 jaar organist

J.F. Seijdell, Langedijk-Noord

Jennie ter Maat-ter Harmsel, Rijssen, 50 jaar organiste

GOUD

toegekend aan:

Albert Kleijer, Achterberg, 45 jaar diverse functies

A. Kleijer, Achterberg

Willem van Otterloo, Kockengen, 40 jaar organist

W. van Otterloo, Kockengen

Besseltje Knoppert-van den Bor, Putten, 40 jaar opnemen kerkdiensten

B. Knoppert-van den Bor, Putten

Jan Jakob van Dijk, Renswoude, 40 jaar organist

J.J. van Dijk, Renswoude

ZILVER

toegekend aan:

Herolina Boer, Baflo c.a., 25 jaar organist

Cornelis Bertus Bruggeman, Buren, 30 jaar hulpkoster

C.B. Bruggeman, Buren

Elisabeth Maria Pons-Schouten, Barendrecht, 30 jaar organiste

E.M. Pons-Schouten, Barendrecht

Eefje de Mots, Nijkerk, 25 jaar koster

Klaas Ridderikhof, (Vreeswijk) Nieuwegein, 25 jaar tuinman

Andries Damstra, (Vreeswijk) Nieuwegein, 31 jaar diverse functies

K. Ridderikhof en A. Damstra, (Vreeswijk) Nieuwegein

Johannes Jacobus Raaphorst, Zoetermeer, 38 jaar organist

J.J. Raaphorst, Zoetermeer

BRONS

toegekend aan:

Ruth Bouman, Gorinchem, 18 jaar
koster-beheerder

Johannis Hendrik Geertse, Halsteren-
Nieuw Vossemeer, 19 koster

J.H. Geertse, Halsteren-Nieuw
Vossemeer

Robert Cornelis de Heus, Wijchen/
Leur en Batenburg, 12,5 jaar diverse
functies

**Verdient er iemand in uw
gemeente ook een
onderscheiding?**

**Vraag nu het formulier aan via
info@kerkrentmeester.nl
of bel 078-6393666.**

Zorg over Noorderkerk Hoorn

Het Noordhollands Dagblad van 21 mei 2015 meldt dat de gemeenteraadsfracties Hoorn Fractie Tonnaer en D66 in de gemeente Hoorn zich zorgen maken over de Noorderkerk als belangrijk rijksmonument en religieus erfgoed. Dit naar aanleiding van het voornemen van de algemene kerkenraad van de protestantse gemeente Hoorn-Zwaag-Blokker om de Noorderkerk te verkopen.

Volgens de kerkenraad is het financieel niet vol te houden om alle vier de kerken te exploiteren. Behalve de kerk aan het Kleine Noord zijn dat de dorpskerken van Blokker en Zwaag en Het Octaaf. De fracties betreuren de keuze van de kerkenraad 'voor mensen boven stenen', al begrijpen ze die keuze wel. 'Maar de Noorderkerk is voor Hoorn een belangrijk monument waar gemeente en Rijk de laatste twintig jaar veel geld in hebben geïnvesteerd. Onze fracties hechten veel waarde aan een zorgvuldige herbestemming van dit karakteristieke gebouw'.

De fracties wijzen op het voornemen in het coalitieakkoord om 'actief mee te denken met eigenaren van (religieus) erfgoed over herbestemming en nieuw gebruik'. Ze vragen of het college van B en W dat in dit geval ook daadwerkelijk wil doen en of het al weet van plannen of gedinteresseerden. Fractie Tonnaer en D66 stellen dat het rijksmonument niet alleen van buiten monumentaal is maar ook van binnen. Ze vinden dat de kerk eigenlijk voor iedereen toegankelijk moet blijven.

Voor het gemeenteraadslid Roger Tonnaer zijn de ontwikkelingen aanleiding om het plan voor verhuizing van de centrale bibliotheek in de Noorderkerk, in 2009 al door hem en de VVD geopperd en vorig jaar ook genoemd door het kerkbestuur, weer naar voren te schuiven. Hij vraagt zich af waarom de kerkenraad nu alleen het idee van verkoop levert. 'Waarom geen nieuwe bibliotheek in de Noorderkerk met twee ingangen: Kleine Noord en Veemarkt. Prachtig voor de bibliotheek, goed voor het gebouw en uitstekend voor de binnenstad. De gemeente Hoorn zal de Noorderkerk niet gaan kopen, maar de Noorderkerk eenvoudig te koop zetten kan ook niet', aldus het bericht in het Noordhollands Dagblad.

Voorlichtingsboekje "Ruimte"

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

RUIMTE

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteavonden gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente.

"Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 665

Zorgeloos betalingsverkeer? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

RIDDER
LEIDEKKERS EN
KOPERSLAGERS

DE SPECIALIST IN
ONDERHOUD EN
RESTAURATIE

Ook kunt u bij ons terecht voor deskundig dakadvies en een vrijblijvende begroting t.b.v. een subsidie aanvraag.

Vestiging Ridder Noord:
Marwijne 41
1689 AR Zwaag

Vestiging Ridder Zuid:
Koperslagerstraat 21
5405 BS Uden

WWW.RIDDERLEIDEKKERS.COM

INFO@RIDDESYSTEMS.COM

T +31 (0) 888 111 888

ins
ur
klepel
klokken
minuten
wijzerpl
betrouw
renovatie
onderhoud
luidklokken
klokkenspele
torenuurwerk
adv

Nabben
klokkenservice
Velhorstweide 18
5709 MJ Helmond
Tel: +31 (0)6 55330003
web: www.klokkenservice.nl
e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
LUIDKLOKKEN
TORENUURWERKEN
VERGULDWERKEN

WIJZERPLATEN
KLOKKENSPELEN
ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

Pels & Van Leeuwen
orgelbouwers sinds 1903

WWW.PELSENVANLEEUWEN.NL

NIEUWBOUW · RESTAURATIE · ONDERHOUD

Platinalaan 10 - 5234 GH 's-Hertogenbosch · 073 - 641 29 51
info@pelsenvanleeuwen.nl

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystem en die zorgen voor een uitstekende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

Kennis is van
geen waarde ...

tenzij je deze in
praktijk brengt!

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

Protestantse Gemeente in Medemblik

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

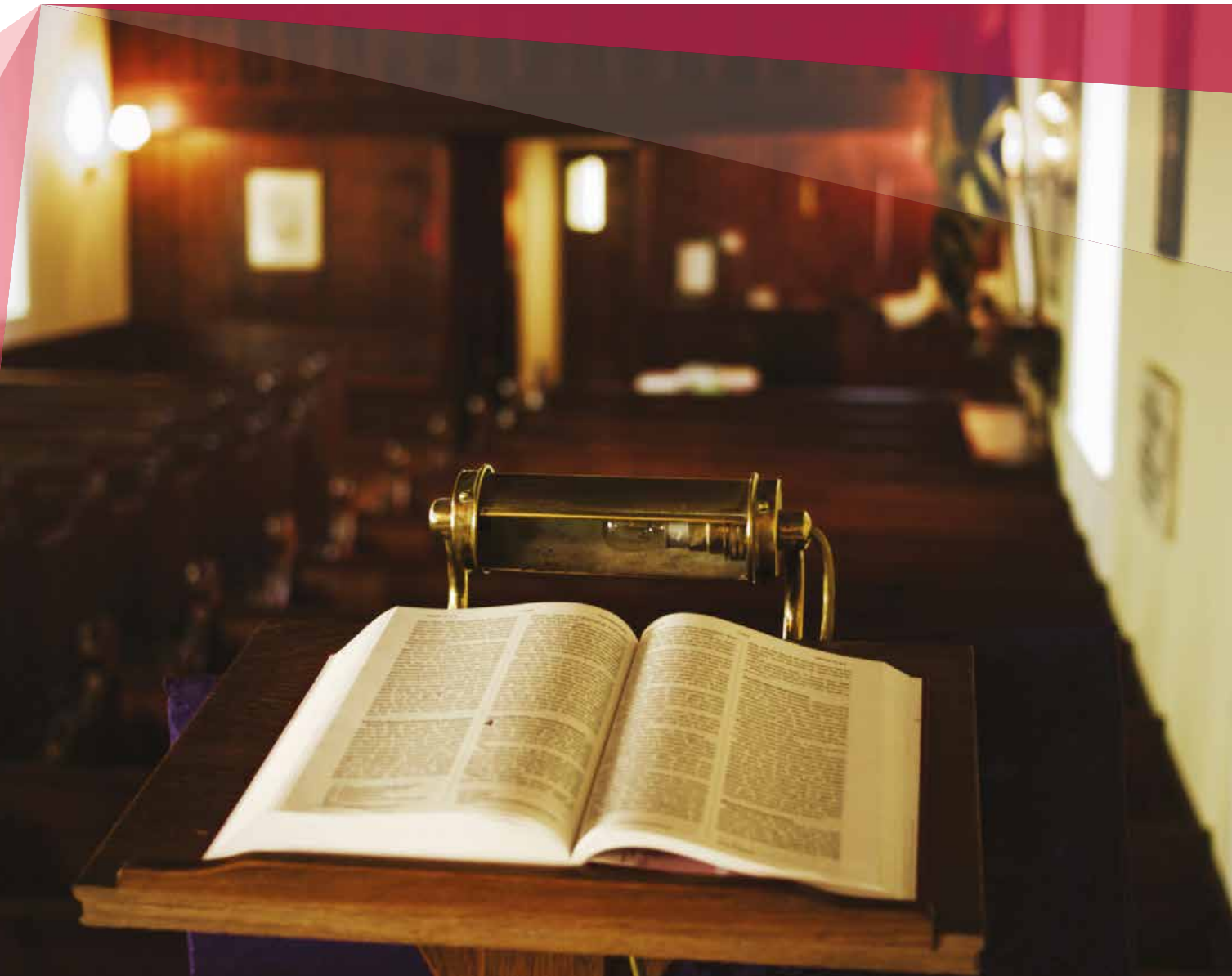
schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- WGA-ERD verzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoon Pieter Stoeltie | T: 020 - 54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Sai Fong Lam | T: 010 - 40 60 962 | E: info.vkb@mmc.com

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl